יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאַנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראָשען (פולע טאַבעלע פון דער מלוכה-לאָטעריע—7 זייט) היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 120 | Łódź, Środa, 24 maja 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאָדז, מיטוואָך, כ"ח אייר תרצ"ג | № 120

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

גרעסטע אמעריקאנער בענק

ווערען בעשולדיגט אין שטייער-מיסברויכען, פעלשען בילאַנסען און ביכער

פרעזידענט רוזוועלט פיהרט אָן מיט דער אַקציע געגען די בענק. — ספּעציעלע קאָנגרעס-קאָמיסיע פיהרט די אויספאָרשונג וועגען מאָרגאַן-קאָנצערן

לאָנדאָן, 23 (ספּ. טעל.)

פון ניו-יאָרק איז מען מודיע אַז היינט האָט אַ וואַלוטע-קאָמיסיע פון קאָנגרעס אָנגעהויבען אַן אויספאָרשונג געגען באַנקיר מאָרגאַן.

דער פּראָקוראָר פעקאָראַ האָט צונויפגעזאַמעלט אַ משך פון עטליכע חדשים אַן אומגעהויער רייך מאַטעריאַל וועגען מאָרגאַן-קאָנצערן וועלכער האָט בעהערשט די אינדוסטריע און אַנדערע צווייגען פון ווירטשאַפטליכען לעבען.

כדי פעסטצושטעלען דעם פאַקטישען מצב זענען קאָנפיסקירט געוואָרען מאָרגאַנס האַנדעלס-ביכער און אויך די האַנדעלס-ביכער פון אַנדערע ניו-יאָרקער באַנקירען וועלכע ווערען בעשולדיגט אין שטייער-מיסברויכען און אין פעלשען ביכער און בילאַנסען.

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער וואַלוטע-קאָמיסיע איז אויך געהערט געוואָרען וועגען דער טעטיגקייט פון מאָרגאַן-קאָנצערן אין אויסלאַנד. דער ערשטער איז היינט אויסגעהערט געוואָרען מאָרגאַן אַליין.

מאָרגאַן איז בעגלייט געקומען קיין וואַשינגטאָן אין דער געזעלשאַפט פון אַ גרויסער צאָהל אַדוואָקאַטען און באַנק-בעאַמטע.

פון מאַסגעבענדע קוועלען איז מען מודיע, אַז פעקאָראַ פיהרט די אויספאָרשונג וועגען מאָרגאַנס הכנסות. מאָרגאַן בעמיהט זיך מיט אַלע מיטלען צו פערטושען דעם ענין.

די אַקציע געגען מאָרגאַנען ווערט בעטראַכט פאַר אַן אָנהויב צו רעאָרגאַניזירען דאָס באַנק-וועזען אין אַמעריקאַ.

די שאַרפע פעראָרדנונג פון פרעזידענט רוזוועלט געגען אַנגעזעהענסטען פאָרשטעהער פון די ווירטשאַפטליכע ספערען אין לאַנד, האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען רושם אין די ברייטסטע קרייזען פון דער געזעלשאַפט.

וואַשינגטאָן, 23. (ספּ. טעל.)

עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז מאָרגאַן האָט אין יאָהר 1932 נישט געצאָהלט קיין הכנסה-שטייער. מאָרגאַן זאָל זיך פערטיידיגען דערמיט, וואָס זיין הכנסה זאָל נישט האָבען דערגרייכט קיין 4000 דאָלאַר.

לאָנדאָן, 23. (ספּ. טעל.)

דאָ האָט געמאַכט אַ גרויסען רושם די ידיעה אַז מען האָט היינט אָנגעהויבען אַן אויספאָרשונג דורך אַ ספּעציעלער קאָמיסיע פון אַמעריקאַנער סענאַט, וועגען די פינאַנציעלע אָפּעראַציעס פון גרעסטען וועלט-פינאַנסיסט מאָרגאַן, וועלכער שטעהט בראש פון אַ באַנק, וועלכע האָט אַן אַלוועלטליכע קראַפט.

די דאָזיגע אויספאָרשונג איז פעראָרדענט געוואָרען אונטער'ן דרוק פון פרעזידענט רוזוועלט און איז איינער פון רוזוועלטס קאַמף-עטאַפּען מיט די מעכטיגע גרויסע פינאַנסיסטען פון אַמעריקאַנער עפענטליכען לעבען.

מאָרגאַנען פערטיידיגט אַ גאַנצער קאָלעגיום פון די גלענצענדסטע יוריסטען מיט'ן געוועזענעם אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר דזשאָן דייוויס בראש.

קאַמף צווישען יודישע און דייטשע דעלעגאַציעס אין גענף

וועגען די יודישע פעטיציעס צום פעלקערבונד

גענף, 23. (יט"א טעלעגראַפיש).

ווי דער יט"א פאָרשטעהער ווערט געוואויר מאַכט די דייטשע דעלעגאַציע בעמיהונגען, אַז בערנהיימס פעטיציע זאָל נישט בעהאַנדעלט ווערען אויף דער מאָרגענדיגער זיצונג פון פעלקער-בונד די דייטשע דעלעגאַטען רוקען דערביי אַרויס יורידישע מאָטיווען, אַז בערנהיים איז נישט קיין שטענדיגער איינוואוינער פון אויבער - שלעזיען. די דייטשע דעלעגאַטען פיהרען אַן ענערגישע אַקציע ביי אַנדערע דעלעגאַטען אַז די פעטיציע זאָל נישט בעהאַנדעלט ווערען.

די יודישע פאָרשטעהער דאַגעגען בעמיהען זיך צו בעאיינפלוסען פערשידענע מלוכה-דעלעגאַציעס אַז סיי בערנהיימס פעטיציע, סיי אַנד. יודישע פעטיציעס זאָלען אומבעדינגט בעהאַנדעלט ווערען אויף דער איצטיגער סעסיע פון פעלקער-בונד.

די פראַגע איז דערווייל נאָך אין געהיים, אין די אַמעריקאַנער פינאַנציעלע קרייזען האַלט מען אַז די איצטיגע סטאַביליזאַציע וועט נישט זיין קיין ענטגילטיגע, מען רעכענט אַז די סטאַביליזאַציע וועט ווערען געשטיצט אויפ'ן יסוד פון דער פאַקטישער זאַכלאַגע וואָס האָט זיך געשאַפען לעצטענס אויף די געלד-מערק אין דער וועלט אַ דאַנק די אינטערווענציעס פון ניו-יאָרק און לאָנדאָן.

פערשווינדען דער סאָציאַל-דעמאָקראַט קוטנער

בערלין, 23 (ספּ. טעל.)

דער „בערלינער טאַגעבלאַט" איז מודיע, אַז עס איז אוועקגעקומען אָהן שפורען דער סאָציאַל-דעמאָקראַטישער דעפוטאַט קוטנער.

אַמבאַסאַדאָרען פון איטאַליען און דייטשלאַנד

ניו-יאָרק, 23 (ספּ. טעל.)

פרעזידענט רוזוועלט האָט היינט אויפגענומען די אַמבאַסאַדאָרען פון איטאַליען און דייטשלאַנד, וועלכע האָבען זיך געווענדעט צום פרעזידענט מיט דער בקשה צו געבען אויפקלערונגען וועגען דעם שטעל אין נאָרמאַן דייווי'ס רעדע בנוגע דער בעוואָפנונגס-קאָנטראָל.

סטאַביליזאַציע פון דאָלאַר און פונט

זאָל היינט פערעפענטליכען די אמעריקאנער רעגירונג

פאַריז, 23. (ספּ. טעל.)

פון וואַשינגטאָן איז מען מודיע אַז די אַמעריקאַנער רעגירונג זאָל פערעפענטליכען אַ דעקלאַראַציע וועגען סטאַביליזאַציע פון דאָלאַר און פונט.

אויגען - קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פּעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אָן שטענדיגע אויגען - קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונט.

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פון לונגען- האַרץ- און מאָגען-קראַנקהייטען
ציגעל-גאַס 11, טעל. 126-02
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אָוונט.

ייד. סאָצ. אַרב. פּאַרטיי „פּועלי-ציון" (פּאַר. מיט צ.ס.פּ.) אין לאָדזש. ◆◆ זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
היינט, מיטוואָך, ד. 24-טן מאַי, 8.30 אָוונט קומט פאָר
א גרויסער מאַסן-מיטינג
(צו די וואַלן צום 18-טן ציוניס-טישן קאָנגרעס)
מיט רעדעס וועגען אַרויסטרעטען די ח"ח:
ברוך צוקערמאַן
(אַמעריקע), ל. לעווין, ה. קאַי, ר. ראַבינאָוויטש.
בילעטען צו באַקומען ביי דער קאַסע פון זאַל פון 5 נאָכמ.

הײַנט 6 אַ זייגער נאָכמיטאָג ערעפנונג „NEGRO"
פון רעסטאַראַן און קאַוויאַרניע
6 Traugutta 6, tel. 238-36
(gmach Hotelu Savoy)
„טעגליך קאָנצערט
פון אָרקעסטער אונטער דער ליייטונג פון ה' ר. קאַנטאָר.
Dyrekcja: M. DOBRYSZYCKI b. dzierżawca kuchni i cukierni Grand Hotelu.
שבת, זונטאָג און יום-טוב פון 5—7 FIVO O'CLOKI = טאַנץ

מוסאליני וועגן דער אינטערנאציאנאלער לאגע

ער האלט, אז די אטמאספערע אין איראפע איז רוהיגער געווארען

ר ו י ם, 23 (ספּ. טעל.)
דער גרויסער פאשיסטישער ראט האט אויפּס-ניי אנגעהויבען די דיסקוסיע איבערן בעריכט פון איטאליענישען אויסערן-מיניסטער.

די בעראטונג האט זיך פארענדיגט מיט מוסאליניס רעדע, וועגען דער אינטערנאציאנאלער לאגע. מוסאליני האט אויסגעדריקט זיין אנשויאונג, אז די אלגעמיינע אטמאספערע אין איראפּע איז געווארען בעדייטענד רוהיגער, נאך די רעדעס פון פרעזידענט רוזוועלט און קאנצלער היטלער.

איטאליע און די קליינע קאאליציע

פּ אַ ר י ז, 23. (ספּ. טעל.)
„לע טאַן" שרייבט אַז אין איטאַליענס פּאָליטיק בנוגע דער קליינער קאַאַליציע איז אַריין אַ דייטליכע אָפּשטערענגונג. אַלס בעווייז צו דעם ברענגט די צייטונג די ערקלערונג פון איטאַליענישען מיניסטער אין בודאַפּעשט, אַז איטאַליען וועט קיינמאָל נישט דערלויבען צו פערקלענערן די רומענישע טעריטאָריע. דאָס בעווייזט אַז איטאַליען אָריענטירט זיך איז איהר פּאָליטיק דערפיהרט נאָך צו פערגרעסערען דעם צוזאַמענשטעל פון דער קליינער קאַאַליציע.

ערב די וואהלען אין דאנציג

בערלין. 23. (ספּ. טעל.)
די דייטשע באַהנען האָבען בעשטימט אַ הנחה פון פופציג פּראָצענט פאַר די דאַנציגער בירגער אין דייטשלאַנד, כדי צו פאָהרען וועהלען קיין דאַנציג אין טאָג פון די וואַהלען.

דערמארדעט א שטורמיסט

בערלין. 23. (ספּ. טעל.)
אין גאַליאַנץ האָט מען געפינען אַ דערמאָרדעטען אַ שטורמיסט, פּאָליציי האָט אַרעסטירט איניגע צהנדליג מיטגלידער פון דער בייערישער פאָלקס-פּאַרטיי, וועלכע מען איז חושד אין מאָרד.

דייטשע בעאמטע טארען נישט ארויספאהרען קיין אויסלאנד

בערלין, 23. (ספּ. טעל.)
דער בייערישער מיניסטער עסער זאָגט צו אַרויסצוגעבען אַ פעראָרדנונג, וואָס ערלויבט נישט די דייטשע בעאַמטע אַרויסצופאָהרען קיין אויסלאַנד אין דער צייט פון אורלויב.

כינע בעט א פערמיטלונג

ל אָ נ ד אָ ן, 23 (ספּ. טעל.)
פון פעקין איז מען מוריע, אַז די כינעזישע מאַסגעבענדע קרייזען האָבען זיך געווענדעט צום ענגלישען קאָנסול מיט א בקשה צו פערמיטלען חעגען וואַפענשטילשטאַנד צווישען כינע און יאפאן.

יודישע פירמען אין דייטשלאנד

סענען בעצייכנען זייער אויסארבייטונגען אלס „דייטשע ארבייט" בלויז אויף עקספארט

בערלין, (יט"א). דער פערבאַנד פון מענער און פרויען־קליידער אינדוסטריע האָט פונאַנדערגעשיקט אַ צירקולאַר צו אַלע מיטגלידער אין וועלכען עס ווערט געזאָגט, דאָס יודישע פירמען אין דייטשלאַנד האָבען דאָס רעכט צו בעצייכענען זייערע אויסאַרבייטונגען וואָס געהען אויף עקספאָרט אַלס „דייטשע אַרבייט". עס איז אָבער געוואונשען אַז אויף דעם אינערליכען מאַרק זאָלען די יודישע פירמען זיך נישט בענוצען מיט דער דאָזיגער בעצייכנונג, כדי צו פערמיידען מיספערשטענדנישען און אינטערווענציען.

ענדגילטיגע ארויסשטויסונג פון די יודען פון דער דייטשער אינדוסטריע

א י נ ס ב ר ו ק, (יט"א) די ארויסשטויסונג פון די יודען פון דער דייטשער גרויס-אינדוסטריע נעמט אָן אַלץ שאַרפערע פאָרמען. עס געהט נישט פערביי קיין איין טאָג, אַז אין די האַנדעלס-צייטונגען זאָלען נישט ערשיינען קיין לאַנגע ליסטע פון בעקאַנטע יודישע אינדוסטריעלער, וועלכע ציהען זיך צוריק פון געשעפטסלעבען.

דער „בערזען-קוריער" צ. ב. טיילט מיט, דאָס דער דירעקטאָר פון וועלט-בעקאַנטען וואַרענהויז „קארשטאַדט" קאַרל גערנשטיין האָט „רעזיגנירט" און זיין אָרט האָבען פערנומען 2 דייטשען. די זעלבע צייטונג טיילט מיט, דאָס אַלע יודישע מיטגלידער פון דירעקטאָרען-ראַט פון „ריינישוועסטפאַליען קויהלען-סינדיקאַט" האָבען רעזיגנירט דערונטער אויגוסט האַלבפעלד, פריץ הוזמאַן און היינריך אימבוש.

אין דער „דייטשער פעטראָלעאום-געזעלשאַפט" האָבען פערלאָזען דעם דירעקטאָרען-ראַט פאָלגענדע יודען: דר. אדאָלף שטרויס, דר. ה. בירוועס, זיגמונד באַדענהיימער, איגוש. פאביאן, ווי אויך דער גענעראַל-דירעקטאָר ע. פאַקלער און די דירעקטאָרען הערי נאַטאַן, פרידריך ריינהאַרד, ג. סאַלטען.

די צייטונג פערעפענטליכט אויך א ליסטע פון יודישע דירעקטאָרען פון „קאָנצערן פאַר ליכט און קראַפטפעראָרגונג" אין מינכען און פון דער „פעראייניגטער האָלץ-אינדוסטריע-געזעלשאַפט" אין גליוויץ, וועלכע האָט „דימיסיאָנירט".

דער „בערזען-קוריער" טיילט אויך מיט אָהן קאָמענטאַרען, אַז דער יודישער באַנקיר ערנסט פרידמאַן, וועלכער איז גוט בעקאַנט אין די אינטערנאַציאָנאַלע פינאַנץ-קרייזען האָט מיטגעטיילט דער בערלינער בערזע, דאָס ער „רעזיגנירט פון אַמט אַלס מיטגליד פון בערזען-ראַט.

נאך וועגן דעם מערדערליכען איבערפאל אויף הרב פרענקעל

וואס ווערט לינגעריש געלייקענט דורך דער היטלעריסטישער רעגירונג

פּ ר אַ ג, (יט"א). דער אָרגאַן פון דער ליגע פאַר מענשען־רעכט אין פּראַג „אויפרוף" פערעפענטליכט אין לעצטען נומער אַ גענויע שילדערונג פון פּרל. עללאַ פרענקעל וועגען דעם ווי איהר פאָטער דער בערלינער רב הרב יונה פרענקעל איז מערדערליך געשלאָגען און געפּייניגט געוואָרען דורך די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען אין בערלין. ווי בעקאַנט האָט די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע רעגירונג, וועלענדיג אָפּשוואַכען דעם שטאַרקען רושם פון בלוטיגען איבערפאַל אויף הרב פרענקעל אין אויסלאַנד פערעפענטליכט אַן הכחשה אין וועלכער עס ווערט אויף אַן אומפערשעהמטען אופן פעסטגעשטעלט, אַז אין בערלין האָט בכלל נישט עקזיסטירט קיין שום רב פרענקעל. די דייטשע מאַכט האָט דערביי געצוואונגען די יודישע קהלה אין בערלין צו געבען אַ ערקלערונג, אַז „אַ גרויס־ראַבינער פרענקעל איז דער קהלה נישט בעקאַנט". אין צוזאַמענהאַנג דערמיט פערעפענטליכט די טאָכטער פון געפּייניגטען רב פאָטאָגראַפיעס פון אויטענטישע דאָקומענטען, צ. ב. אַ אָפּיציעלער ענטפער פון רייכס־פּרעזידענט הינדענבורג אויף די גליקוואונשען פון הרב פרענקעל, וואָס זענען אַדרעסירט געווען אין בערלין, די טאָכטער דערציילט מיט וויפיל שוועריגקייטען עס איז געווען פערבונדען דאָס ענטלויפען פון הרב פרענקעל פון דייטשלאַנד און טיילט מיט, אַז איהר פאָטער ליגט נאָך איצט שווער קראַנק נאָך די וואונדען, וועלכע ער האָט בעקומען פון די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע כוליגאַנעס.

היטלערס רעדע צו די זעלנער אין קיל

ער רעדט נאר אלץ וועגען שלום

בערלין. 23. (ספּ. טעל.)
די שטאָט קיל שטעהט היינט אונטער'ן רושם פון היטלערס בעזוך אויף דער רעוויע פון די דייטשע קריגס־שיפען. עס וועלען דאָרט פאָרקומען מאַנעווערעס, וואָס היטלער וועט בייוואוינען אויף דעם פאַנצער „דייטשלאַנד".

אין זיין רעדע צו די זעלנער האָט היטלער געזאָגט, אַז דאָס נייע דייטשלאַנד בעדראָהט נישט די וועלט און וויל שלום, ווייל זי דאַרף דעם שלום, וויילענדיג געבען אַרבייט מיליאָנען אַרבייטסלאָזע.

שלום קאָן נאָר דערגרייכען אַ פאָלק, וואָס האָט דאָס געפיהל פון כבוד און פרייהייט. אין דאָזיגען גייסט פּראָקלאַמירט די נאַציאָנאַלע רעוואָלוציע דעם קאַמף פאַר פרייהייט און גלייכהייט, פאַר דייטשלאַנד אין דער וועלט.

היטלער האָט פערענדיגט זיין רעדע מיט די ווערטער: „מיר שווערען צו דעם דייטשען פאָלק אַזוי לאַנג צו קעמפען פאַר אונזערע צוקונפטיגע דורות ביז עס וועט אויפסניי אויפשטעהען אַ דייטשלאַנד פון עהרע און פרייהייט.

פערצווייפעלטע לאגע פון די יוד. דאקטוירים אין דייטשלאנד

א י נ ס ב ר ו ק, (י.ט.א.) פיל הונדערטער יודישע דאָקטוירים אין דייטשלאנד, בעזונדערס די, וועלכע זענען בעזייטיגט געוואָרען פון די שפּיטאָלען און קראנקען-קאסעס, געפינען זיך אין א פערצווייפעלטער לאגע. פיל פון זיי זענען גרייט זיך צו נעמען צו וועלכער עס איז ארבייט, ווייל זיי ליידען ממש הונגער.

פיל יודישע דאָקטוירים מיט א וועלט-נאָמען פערלאָזען דייטשלאנד און בעזעצען זיך אין פאריז, בריסעל, אמסטערדאם, קאָפּענהאגען א. א. וו. די איבריגע יודישע דאָקטוירים זענען גרייט צו עמיגרירען אין די ווייטסטע לענדער. פיל דאָקטוירים גרייטען זיך צו פאָהרען קיין כינע, אנדערע בעלאגערן דעם סאָוויעטישען קאָנסולאט, בעמיהענדיג זיך צו בעקומען וויזעס קיין סאָוויעט-רוסלאנד, וואו עס פעהלען אויס געניטע דאָקטוירים.

טעטיגקייט פון קאמיטעט פון יודישע דעלעגאציעס אין פאריז

פ א ר י ז (יט"א) אין משך פון די לעצטע איינינע וואָכען פיהרט דער קאָמיטעט פון די יוד. דעלעגאציעס אין פאריז א לעבהאפטע טעטיגקייט און איז פערוואנדעלט געוואָרען אין א פּאָליטישען צענטער פאר בעשיצען די אינטערעסען פון די דייטשע יודען.

עס איז איינגעשטעלט געוואָרען אנ'ענגער קאָנטאקט מיט א רייה אינטערנאציאָנאלע אָרגאניזאציעס, ווי דער אינטערנאציאָנאלער ארבייטס-אמט ביים פעלקערבונד, פערבאנד פון פעלקערבונד-ליגעס, הויך-קאָמיסאריאט פאר שטאטסלאָזע א. א. וו. די זאמלונג פון אויטענטישע דאָקומענטען וועגען דער לאגע פון די יודען אין דייטשלאנד האט פערלייכטערט די אינטערנאציאָנאלע אקציע פאר בעשיצען די דייטשע יודען.

דער קאָמיטעט פון יודישע דעלעגאציעס גרייט איצט צו פאר דער נאָהענטער ווירטשאפטליכער יודישער קאָנפערענץ א מאטעריאלען-זאמלונג וועגען דער ווירטשאפטליכער לאגע פון די יודען אויף דער גאנצער וועלט. אין דער דאָזיגער זאמלונג וועט אויך גענוי געשילדערט ווערען די ווירטשאפטליכע רואין פון דייטשען יודענטום.

אמעריקא וויל נישט מעהר זיין אפגעזונדערט

נ י ו - י אָ ר ק, 33 (ספּ. טעל.)
די וואשינגטאָנער קאָרעספּאָנדענטען פון די ניו-יאָרקער צייטונגען שטעלען פעסט, אז די רעדע פון אמעריקאנער דעלעגאט אין גענף בעווייזט, אז אמעריקא ווארפט אוועק די טראדיציע-פּאָליטיק. צו זיין נייטראל און אפגעזונדערט פון איראָפּע.

יודען געדענקט!

היטלערישע באנדעס פייניגען אייערע ברידער אין דייטשלאנד!
אייער געוועהר געגען זיי איז באיקאט אויף סחורות פון דייטשלאנד!

יודישע ארבייטער-פארטיי „פועלי-ציון"
זאל פילהארמאניע, נארוטאָוויטשא 20.

שבת, דעם 27-טען מאי 10.30 פריה קומט פאר
א פייערליכער קבלת פנים
לכבוד דעמ ח' זרבבל
צו זיין צוריקקומען פון דער שליחות פון צ. י. ש. א. פון די פעראייניגטע שטאטען, קאנאדע און פון לאָנדאָן, פאריז, פאלעסטינע.
פ ר א ג ר א ם:
I דערעפנונג; II. קינדער-כאָר פון די באָראָכאָוו-שולען אונטער דער לייטונג פון קאמפּאָזיט. ה. רובין. III. בעגריסונגען פון פעראיינען און אינסטיטוציעס. IV. רעפעראט פון ח' זרבבל א. ד. ט.
פון פאסיפיק ביז'ן ים-המלח.
בילעטען פון 50 גר. שוין צו בעקומען אין דער באָראָכאָוו-ביבליאָטעק אל. קאָשטשיושקי 9, פרטאָנ פון 7 אוונט און שבת 9 פריה ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.
2716

ארע דארפען וויסען!
צים זומער סעזאן
רעשטען
בעקומט איהר
פון די בעסטע קוואליטעטען ביליגער. טאפּאשא-ווער און אנדערע נייעסטע מאָדערנסטע מוסטערען פון הערען- און דאמען-שטאָפען
פאר דאמען
אויף פאלטענס, אויף קאָסטיומען
נור ביי
מיט 30%
ביליגער
קומט און איבערציינט אייך!
פאר מענער
אויף אנצוגער, אויף פאלטענס
געדענקט דעם אדרעס
R. SZCZĘŚLIWY
5 נאוואמיעסקא 5, פראנט, 2. שטאק.

קויפט נישט קיין דייטשע
שיך און פלעטשאנקעס

ווייל אלע אויסגעארבייטע שיך און פלעטשאנקעס, וואס ווערען אויסגעארבייט אין דייטשלאנד, קומען קיין פוילען אונטער פערשידענע נעמען, ווען איהר דארפט גוטע און גאראנטירטע שיך און פלעטשאנקעס
קויפט נאר אין דער בעוואוסטער פירמע פון
ח. מ. ראדזאנאווער נאוואמיעסקא 3
וועלכע פערקויפט צו אויסערגעוועהנליכע קאנקורענץ-פרייזען
דאמען-שיך, בעסטער קוואליטעט, פון 11 זל. אן
פלעטשאנקעס פון 10 זל. אן
מענער-שיך, גאראנטירטע, פון 14 זל. אן
מיט אכטונג CH. M. RADZANOWER
3 NOWOMIEJSKA 3

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט"
האבען דעם גרעסטען ערפאלג

לעבער צו וועש
י. נארדמאן
שרודמיעסקא 8.

פאר
קאלד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

פראַנקרייך און די יודען־רדיפות אין דייטשלאַנד

אַ געשפּרעך מיט'ן בעריהמטען פראַנצויזישען געלעהרטען און מלוכה־מאַן פאָל פּענלעווע

פאָל פּענלעווע, דער בעריהמטער פראַנצויזישער מלוכה־מאַן און געלעהרטער, איז אין דער זעלבער צייט איינער פון די ווירקליך הומאַניטאַרע מענשען פון אונזער צייט. עס איז נישטאָ קיין איין הומאַניטאַרע אונטערנעהמונג פון גרויסען סטיל, אין וועלכער עס זאָל זיך נישט בעטייליגען אויך דער גרויסער פראַנצויזישער פּאָליטיקער פּענלעווע. אויך איצט, ווען די גאַנצע קולטורעלע וועלט איז אויפגעטרייסעלט געוואָרען פון דער באַרבאַרישען רעזשים אין דייטשלאַנד און ספּעציעל פון דער בעסטיאַלישער בעהאַנדלונג פון די יודען, איז פּענלעווע געווען איינער פון די ערשטע וואָס האָבען אויפגעהויבען זייער שטים צום פּראָטעסט געגען דער באַרבאַרישקייט. ער האָט געגעבען אויך זיין אונטערשריפט אויפ'ן מאַניפעסט, וואָס איז איצט אַרויסגעלאָזט געוואָרען דורך דער פראַנצויזישער ליגע צו בעקעמפען דעם אַנטיסעמיטיזם געגען די מעשים פון די היטלעראַציצעס. פאָל פּענלעווע האָט די טעג אויפגענומען דעם יודיש־פּוילישען זשורנאַליסט י. מאַיען און האָט איהם ערטיילט אַן אינטערוויו וועגען היטלעריזם און וועגען די ברענענדיגסטע פראַגען, וואָס אינטערעסירען אַזוי דאָס יודענטום פון דער גאַנצער וועלט.

— ווען עס האָבען זיך אָנגעהויבען די ערשטע יודען־רדיפות אין דייטשלאַנד? האָט פּענלעווע געזאָגט, בין איך דערפון, נישט קוקענדיג דערויף אַלע אָנזאָגען פון די היטלעראַציצעס, געווען אינגאַנצען איבעראַשט. איך קאָן ביז היינטיגען טאָג נישט פערשטיין, וואָס דאָרט איז פאָרגעקומען, אַז די באַרבאַרישקייט דערענגט אונז צוריק אויף גאַנצע יאָהרהונדערטער. די פערפאָלגונג פון מענשען בלויז פאַר זייער אָנגעהעריגקייט צו אַ געוויסער ראַסע. דאָס פערברענען די ביכער פון די גרויסע דייטשע שפּעטער — איז די גרעסטע בעליידיגונג פאַר אונזער גאַנצער קולטור, פאַר גאַנץ איראָפּע, פאַר דער גאַנצער וועלט.

— איך בעדויער, האָט בעמערקט דער זשורנאַליסט, וואָס נישט אַלע פראַנצויזען, וועלכע ווייזען אַרויס אַזוי פיל געפיהל לגבי די קרבנות פון היטלעריסטישען טעראָר, טיילען די מיינונג אייערע, הער פּרעזידענט.

— נישט אַלע? האָט זיך פּענלעווע פערוואונדערט.

— יעדענפאַלס האָבען זיי דאָס נישט אַרויסגעוויזען אין אַזאַ פאָרם, ווי אַ שטייגער די ענגלענדער. מיט וואָס זאָל מען ערקלערען די איינגעהאַלטענקייט פון דער פראַנצויזישער רעגירונג? צי איז אמת דאָס, וואָס איך האָב געהערט פון עטליכע זייטען אַז די פראַנצויזישע רעגירונג האָט געגעבען אָנצוהערען די פראַנצויזישע פּראָלעטאַריער, דאָס עס וואָלט איהר נישט געווען געוואונשען, זיי זאָלען נעהמען אַ צו לעבהאַפטען אנטייל אין דער אַנטי־היטלעריסטישער אַקציע. בעזונדערס אין ערשטען מיטינג, וועלכער איז פאָרגעקומען דעם פינפטען אַפּריל?

— איך ווייס נישט, — האָט פּענלעווע ערקלערט, — צי די רעגירונג האָט ווירקליך געגעבען עמיצען אַזעלכע אָנווייזונגען. יעדענפאַלס מוז די שטעלונג פון פראַנקרייך זיין אַ מעהר איינגעהאַלטענע, אידער פון ענגלאַנד. יעדען פראַנצויזישען אַרויסטריט געגען היטלעריזם וואָלטען די היטלעראַציצעס ערקלערט מיט אונזער כלומרשטער בעקאַנטער שנאה צו דייטשלאַנד. ענגלאַנד פעראורטיילט זיי, דאָס מוזען די שווייגענדיג נעהמען צו קענטעניש. ווען מיר וואָלטען געטון דאָס זעלבע, וואָלטען זיי געזאָגט, אַז מיר האָבען דערביי זייטיגע עגאָאיסטישע כוונות. אַז מיר ווילען דייטשלאַנד שאַדען ברענגען א. אַ. וו. טאַקע דערפאַר, ווייל די שפּאַנונג צווישען דייטשלאַנד און פראַנקרייך איז ביז איצט געווען אַ פיל שטאַרקערע, האָט פראַנקרייך געמוזט זיך האַלטען אין רעזערוו. אַ צו שטאַרקע רעאַקציע פון אונזער זייט וואָלט נאָר אָפּגעשוואַכט דעם איינדרוק, וועלכען עס האָט אַרויסגערופען די רעאַקציע פון ענגלאַנד. יעדער אַרויסטריט אונזעריער געגען היטלעריזם וואָלט פאַלש קאָמענטירט געוואָרען און וואָלט געקאָנט אַרויסרופען היפּכ'דיגע פאָלגען.

ווען עס האָבען זיך אָנגעהויבען די בלוטיגע פערפאָלגונגען פון די יודען אין דייטשלאַנד, האָט מען זיך געווענדעט צו מיר איך זאָל אָרגאַניזירען עפּעס אַ גרויסע געגען־אַקציע. איך האָב אָבער מורא געהאַט, אַז פאַרן פּראָטעסט פון פראַנקרייך וועלען די היטלעראַציצעס אַרויפוואַרפען די פעראַנטוואָרטליכקייט אויף די דייטשע יודען, אַז „די וועלען די יודען מאַכען פעראַנטוואָרטליך פאַר דער א. ג. „גרויל פּראָפּאַגאַנדע" אין דעם לאַנד פון זייער „איבערגעבן שונא". און אַזוי איז עס טאַקע געשעהן. די פראַנצויזישע בלעטער האָבען נאָך פאַר די ענגלישע אָנגעהויבען צו ברענגען ידיעות וועגען די רדיפות אויף יודען. איבעריגענס האָבען צו אונז אָנגעהויבען אָנצוקומען פּליטים. מיר האָבען זיך דעמאָלט טאַקע געקאָנט מיט די אייגענע אויגען איבערצייגען וועגען די גרוילען, וועלכע טוען זיך אָפּ אין דייטשלאַנד. און נישט געקוקט דערויף, איז יעדער וואָרט אונזערס קאָמענטירט געוואָרען אַלס אַ ליגען, אַלס אַ בעוואוסטזיניגע פאַלשקייט, וואָס ווערט דיקטירט פון פּאָליטישע חשבונות. דעמאָלט פלעגען ביי אונז די הענד זיך פשוט אַראָפּלאָזען, ווען מיר פלעגען טראַכטען, אַז פאַר יעדען וואָרט אונזערן קאָנען די היטלעראַציצעס זיך נוקם זיין אין די הילפלאָזע קרבנות. ערשט ווען צו אונזער פּרעסע זענען צוגעשטאַנען די בלעטער פון דער גאַנצער וועלט, האָט די עפענטליכע מיינונג פון איראָפּע געהאַט אַ געוויסען, דערווייל בלויז מאָראַלישען טריומף. ניין, די פראַנצויזען פערדאַמען נישט ווייניגער ווי די ענגלענדער דאָס, וואָס קומט פאָר אין דייטשלאַנד! די טיפסטע עמפּערונג הערשט. איך ווייס דאָס, אין אַלע שיכטען פון דער געזעלשאַפט, אין אַלע קרייזען.

— און דאָך זענען אין פראַנקרייך פאַראַן אַפילו זעהר הויך־געשטעלטע פערזענליכקייטען, וועלכע אורטיילען וועגען היטלערן זעהר מילד.

— וועהר זענען עס די מענשען?

— איך האָב געהערט אין די קרייזען פון דער היגער אויסלענדישער פּרעסע אַז הער פראַנסואַ פּאָנסע, דער פראַנצויזישער אַמבאַסאַדאָר אין בערלין, וועלכער ווילט איצט אין פּאַריז, זאָל האָבען אין איינציגע סאַלאָנען אַרויסגעזאָגט די מיינונג, אַז מיט היטלערן וועט מען זיכער קאָנען קומען צו אַ פערשטענדיגונג. צי האַלט איהר אויך אַזוי?

— איך האַלט דאָס פאַר אַן איבערטרייבונג.

— וואָס? אָט די קלאַנגען, אָדער די מיינונג פון הער פּאָנסע?

— סיי דאָס ערשטע, סיי דאָס צווייטע. איהר זעהט, איבעריגענס נאָך די לעצטע אַרויסטרעטונגען פון דער רעגירונג, אַז עס איז שווער זיך פאָרצושטעלען די מעגליכקייט פון אַ פערשטענדיגונג צווישען פראַנקרייך און דעם היטלעריסטישען דייטשלאַנד.

— צי דאַרף מען אַלזאָ זיך רעכענען מיט דער מעגליכקייט פון עפּעס אַ בעוואָפענטען קאָנפליקט?

— מיר זענען צוגעגרייט אויף אַלצדינג, איך גלויב אָבער, אַז דערווייל וועט דערצו נישט קומען און וואָס נוגע דער ווייטערדיגער צוקונפט איז אין איצטיגען מאָמענט שווער צו זאָגען נביאות.

— צי דענקט איהר, הער פּרעזידענט, אַז איראָפּע וואָלט געקאָנט דורך פרידליכע מיטלען אויסאיבען אַ דרוק אויף דייטשלאַנד, כדי צו פערלייכטערען דעם גורל פון די דייטשע יודען?

— וועגען דעם קאָן אורטיילען בלויז די פעלקער־ליגע, וואָס אַנבעלאַנגט מיר, בעמיה איך זיך קודם כל צו ברענגען קאָנקרעטע הילף די יעניגע, וועלכע זענען אַנטלאָפען צו אונז. ווי איהר ווייסט, נעהמט זיי פראַנקרייך אויף מיט דער גאַנצער גאַסט־פריינדליכקייט, איך האָף, אַז אונז וועט געלינגען אין דער נאָהענטער צוקונפט נאָך מעהר אויפצוטון אויף דעם געביט. בעזונדערס אינטערעסירט מיך אין דעם מאָמענט דער גורל פון דער יודישער גייסטיגער עליטע.

— צי איז אמת, אַז שוין אין דער נאָהענטסטער צייט דאַרף דער פּאַרלאַמענט אָננעהמען אַ צוגאָב־אויסגאַבע אין בודזשעט פון בילדונגס־מיניסטעריום אויף צו שאַפען ביי דער סאָרבאָנע (אוניווערזיטעט פון פּאַריז) עטליכע נייע קאַטעדרעס פאַר יודישע פּראָפעסאָרען פון דייטשלאַנד? (מען דאַרף בעמערקען, אַז פּענלעווע איז געווען איינער פון די איניציאַטאָרען צו שאַפען אַ ספּעציעלע קאַטעדרע ביי דער קאָלעזש דע פראַנס פאַר פּראָפ. אַלבערט איינשטיין. די רעד.).

— יאָ, מעגליך, אַז דאָס וועט געלינגען צו מאַכען. דערווייל אָבער זענען אַלע אַקציעס צו העלפען די פּליטים פון דייטשלאַנד שטאַרק צעשפּליטערט.

— איך האָב געהערט, אַז דער ה' מיניסטער גאַדאַר בעמיהט זיך אָט די אַלע אַקציעס צו פעראייניגען אין איין צענטראַל־קאָמיטעט. צי האַלט איהר נישט וועלען, ה' פּרעזידענט, זיך שטעלען בראָש פון דעם קאָמיטעט?

— נאַטירליך, איך בין פולשטענדיג גרייט. אַלע מיינע כוחות וועל איך אָנווענדען אויף צו פערלייכטערען דעם גורל פון די פערפאָלגטע. און מיט אַלע מיינע כוחות און מיט אַלע מיטלען, וואָס שטייען אין מיין רשות, וועל איך זיך אַנטקעגענשטעלען דעם אַלעמען, וואָס קומט פאָר אין דריטען רייך. איך וועל אייך זיין דאַנקבאַר, אויב איהר וועט די דאָזיגע ערקלערונג מיינע איבערגעבען אין אייער בלאַט.

אז די יודען זענען געצוואונגען

זיך צו ווענדען מיט א פּעטיציע צום פעלקער־בונד

אין אַ רייה לענדער, וואו עס וואוינען קאָמפּאַקטע יודישע מאַסען, פערפליכטעט דער ווערסאַלער טראַקטאַט וועגען שוץ פון די מינדערהייטען. די יודישע מינדערהייט אין די דאָזיגע לענדער האָט זעהר אָפט גרונדען זיך צו בעקלאָגען, אריינצוטראָגען אָנקלאָגעס. די רעגירונגען פון די לענדער ערפילען נישט די אינטערנאַציאָנאַלע פליכטען לגבי זייערע מינדערהייטען. זיי פיהרען נישט אויס די פאָרשריפטען פון זייערע אייגענע קאָנסטיטוציעס וועגען דער פולער גלייכבערעכטיגונג פון די יודען. די יודען קעמפען, נאַטירליך מיט פּאַרלאַמענטאַרישע מיטלען, פאַר דער רעאַליזאַציע פון זייערע רעכט, וואָס זענען גאַראַנטירט אויפ'ן פּאַפּיר. דאָ און דאָרט ווערט דער דאָזיגער קאַמף בעשווערט, נעבראָכען, געמאַכט פאַר אונמעגליך. די יודען פערלירען אין דעם קאַמף די נערוועען, דאָס געדולד, דעם אויסדויער און דאָך...

און דאָך האָבען די יודען ביז איצט נישט אויסגענוצט זייער רעכט זיך צו ווענדען מיט פּעטיציעס צום פעלקערבונד וועגען שיצען זייערע מינדערהייטס־רעכט. נישט דערפאַר זיי זאָלען האַלטען, אַז דער דאָזיגער שריט וואָלט געשטאַנען אין ווידערשפּרוך מיט דער לאָיאַלקייט אין בעצוג צו דער מלוכה, נאָר ווייל וועלכער עס איז פּעטיציע וואָלט געווען געווענדט. מיר זענען נישט קיין אָנהענגער פון אַבסאָלוטער סובערעניטעט פון די מלוכות און מיר האַלטען נישט, אַז אַ געגענזייטיגע אינטערנאַציאָנאַלע קאָנטראָלע פון די אינערליכע בעציהונגען אין די מלוכה (פערשטייט זיך, אין בעשטימטע גרענעצען) וואָלט געווען געגען פּרינציפּ פון פעלקער־פרייהייט.

אויב קיין שום יודישע מינדערהייט אין קיין שום לאַנד האָט דאָך קיין איינציג מאָל נישט אריינגעטראָגען קיין אָנקלאַגע צום פעלקערבונד, קומט עס פון דער טיפער איבערצייגונג, אַז די היסטאָרישע עוואָלוציע פון די מלוכות מיט אַ דעמאָקראַטישער אָרדנונג און מיט אַ דעמאָקראַטישער קאָנסטיטוציע אויפ'ן פּאַפּיר מוז סוף־כל־סוף פיהרען צו דער הערשאַפט פון דער דעמאָקראַטישער אידעע אין לעבען אויך, צו דער פערווירקליכונג פון יסוד פון גלייכהייט און פון פולע רעכט אויך פאַר די מינדערהייטען דעריבער בעגרעניצט זיך די יודישע פּאָליטיק, די זעלבסטבעוואוסטזיניגע און אומאָפּהענגיגע, אין יעדען לאַנד משפּיע זיין אויף דער עוואָלוציע פון דער מלוכה אין דער געגעבענער ריכטונג, דאַגעגען האָט זי זיך אָפּגעהאַלטען פון רעכט צו בענוצען זיך מיט אינטערנאַציאָנאַלען דרוק.

ערשט די ענטוויקלונג פון די געשעהענישען אין „דריטען רייך" האָט געצוואונגען אַ רייה יודישע אַלוועלטליכע אָרגאַניזאַציעס (קאָמיטעט פון די יודישע דעלעגאַציעס אין פּאַריז און לאָנדאָן, יודיש־אַמעריקאַנישער קאָנגרעס, יודישע קאָלאָ ביים פּוילישען סיים, יודישע פּאַרטיי אין דער טשעכאָסלאָוואַקיי, רומעניען און בולגאַריען) אריינצוטראָגען אין סעקרעטאַריאַט פון פעלקערבונד אַ פּעטיציע וועגען די יודען־רדיפות אין דייטשלאַנד. דאָרט זענען נעבראָכען געוואָרען אַפילו די פאָרמעלע, פּאַפּירענע רעכט פון דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע ווערט געפּייניגט און באָיקאָטירט, געטראָפען און בעליידיגט אויף אַן־אונערהערטען אופן.

אין פיל לענדער בעקעמפען די רעגירונגען נישט נעגוג ענערגיש די פּאָגראָמען. אין דייטשלאַנד קומען זיי פאָר אונטער דעם פּאַטראָנאַט פון דער רעגירונג. אין פיל לענדער עקספּלואַטירען די רעגירונגען די יודען עקאָנאָמיש, אין דייטשלאַנד איז די אַרויסשטויסונג און די ענטאייגענונג פון די יודען געוואָרען דאָס אָפיציעלע פּראָגראַם פון דער רעגירונג און ווערט רעאַליזירט אויפ'ן געזעצליכען אופן. אין פיל לענדער ווערען די רעכט פון די מיעוטים נישט אָפּגעהיט, אין דייטשלאַנד זענען די ראַסען־ און פּאָליטישע מינדערהייטען געוואָרען אַ געגענשטאַנד פאַר מורא'דיגע אכזריות און וואַנדאַליזם. ענדליך איז די אינערליכע פּראַקטיק פון דייטשלאַנד גורם צו אונרוה אין די אינטערנאַציאָנאַלע בעציהונגען און בעדראָהט דאָס פרידליכע צוזאַמענלעבען צווישען די מלוכות.

דאָס אַלעס גיט צו די יודישע פּעטיציעס אַ פעסטען מאָראַלישען און פּאָליטישען באָדען.

צום ערשטען מאָל ווענדען זיך די יודען צו דער פעלקער־ליגע וועגען הילף אין מאָמענט פון אַ שרעקליכער נאַציאָנאַלער קאַטאַסטראָפע. אַנדערע האָבען דאָס רעכט צו דערלאַנגען פּעטיציעס אָפט אויסגענוצט, אַנדערע האָבען דאָס רעכט מיסברויכט, מיר נוצען אויס דאָס דאָזיגע רעכט צום ערשטען מאָל. צי קאָן דער פעלקערבונד אָפּזאָגען מאָראַלישע הילף אַ פאָלק, וועלכעס האָט געגעבען דער וועלט די אידעע פון פעלקערבונד, פון פעלקער־ברידערשאַפט, וואָס האָט אַ חוץ יושר קיין שום געוועהר נישט, אַ חוץ דעם אמת קיין שום קראַפט נישט?

צי וועט דער פעלקערבונד זיך אויסשטעלען אַ אָרימקייט־צייגניש?

(אַפּ)

מאַקדאָנאַלד — היטלערס שיצער

דער אַרטיקעל פון ד"ר א. מוקדוני אין „מאָרגענזשורנאַל" איז בעזונדערס אַקטועל איצט, ווען די וועלט איז פּלוצים געשטעלט געוואָרען פאַר'ן פאַקט, אַז דער „בעגראַבענער" „פּאַקט פון די 4" איז פּלוצים לעבעדיג געוואָרען און מיט דער הילף פון מאַקדאָנאַלד'ן און מוסאָליני'ן ווערט היטלער איינער פון די הערשער אין דער וועלט.

די פערצווייפלונג אין ענגלאַנד האָט אַרויסגערוקט ראַמזיי מאַקדאָנאַלד פריהער ווי אַ רעטער פון די גרויסע פעראָרימטע אַרבייטער־מאַסען און שפּעטער ווי אַ משיח פאַר'ן גאַנצען ענגלישען פאַטערלאַנד.

די אָרימע האָבען איהם אויפגעהויבען.

שפּעטער האָבען איהם די רייכע צוגענומען.

ס'איז שוין אַן אויסגעטראָטענער וועג.

די סאָציאַליסטען האָבען אין אונזער צייט אויסגעהאָדעוועט זעהר טיכטיגע בורזשואַזע מיניסטאָרען.

אַריסטיד בריאַן, דער געוועזענער סאָציאַליסט, איז געווען דער מוסטער פון אַ בורזשואַזען מי־ [illegible]

פון דר. א. מוקדוני.

און אויף בריאַנס וועג געהט אונזער ראַמזיי מאַקדאָנאַלד.

בריאַן איז פריהער געווען דער רעטער פון דעם אַרבייטער־קלאַס, דערנאָך איז ער געוואָרען דער רעטער פון פראַנקרייך און שפּעטער איז ער געווען דער פּראָפעסיאָנעלער רעטער פון דער אָרימער וועלט־אוניווערזער, דער פּראָפעסיאָנעלער שלום־מאַכער אין דער צוקריגטער וועלט.

מאַקדאָנאַלד געהט אויף אַ פערטיגען אויסגעטראָטענעם וועג, דער וועג איז אויסגעטראָטען געוואָרען פון דעם קלוגען ציניקער, שאַרפען סקעפּטיקער און דורכגעטריבענעם פּאָליטיקער אַריסטיד בריאַן.

אַריסטיד בריאַן איז אָבער געווען אַ פראַנצויז, אַ ליכטער, אַ וויציגער און אַ שפּילעוודיגער, פלעגט ער איבערשפּרינגען פון איין פּאָליטישער פּאַרטיי צו אַן אַנדערער מיט אמת'ער און עכטער פראַנצויזישער גראַציע און „עספּרי".

ראַמזיי מאַקדאָנאַלד איז אָבער אַן ערנסטער, קאַלטער און אָנגעבלאָזענער ענגלענדער, האָט ער זיינע פּאָליטישע גילגולים דורכגעמאַכט אָהן דער געהעריגער לייכטקייט, פלינקייט און פּאָליטישער גראַציע.

פון אַ פּרעמיער־מיניסטער פון אַרבייטער איז ער גלייך אַריבער און געוואָרען דער פּרעמיער־מיניסטער פון דער בורזשואַזיע.

עס איז אַ צו שאַרפער, אַ צו האַסטיגער איבערגאַנג.

פון אַן אייגענער פּאַרטיי דאַרף מען זיך שטיל אַרויס'גנב'ענען און אַזוי בעמערקט דאַרף מען זיך אַריינ'גנב'ענען אין אַן אַנדער פּאַרטיי.

מאַכט מען אָבער דעם ערשטען שריט אַנ־טמעגע [?], גייט עס שוין בסדר המעמלנע.

בריאַן, וואָס איז געווען דער פּראָפעסיאָנעלער שלום־זוכער אין דער וועלט־פּאָליטיק, וואָלט זיך קיינמאָל, למשל, נישט דערקייקעלט צו ווען זיכערן דעם שלום אין דער וועלט מיט אַדאָלף היטלער'ן בשותפות.

ניין, קלוג איז געווען בריאַן, אַזוי קלוג, אַז ער האָט פערשטאַנען, אַז די פערזאָנענגהייט אין

(ווייטער זעה 8 זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך, 24 מאי — כח אייר תרצ"ג

זון-אויפגאנג 3.32
זון-אונטערגאנג 7.34

קאמפענסאציע טראנזאקציעס מיט ארץ-ישראל

(אג) ווי מען מעלדעט אונז פון די קרייזן פון די האלץ-עקספארטערן, איז די קאניונקטור אויפ'ן פוילישען האלץ לעצטענס פערבעסערט געווארען, בעזונדערס בעדייטענדע מעגליכקייטען עקזיסטירען פאר'ן פוילישען האלץ אויפ'ן ענגלישען מארק נאכדעם ווי ענגלאנד האט איבערגעריסען מיט די סאוויעטען, וואס זענען געווען די הויפט-ליפעראנטען פון האלץ קיין ענגלאנד. די ענגלישע עקספארטערען האט מען ערלויבט אריינצופיהרען קיין ענגלאנד נאר דאס סאוויעטישע האלץ, וואס איז ארויסגעשיקט געווארען פון רוטלאנד נאך פאר'ן ערשטען מאי. עס איז דעריבער צו ערווארטען, אז שוין אין די נאהענטסטע טעג וועלען געשלאסען ווערען גרעסערע טראנזאקציעס פון פוילישע הורטאווניקעס מיט ענגלישע עקספארטערן.

אויך אין דייטשלאנד זענען לעצטענס פארגעקומען ענדערונגען אויף דעם געביט, ביזאיצט האבען דייטשע פירמען נישט בעקומען קיין ערלויבניש פון דער דייטשער רעגירונג אריינצופיהרען פויליש האלץ קיין דייטשלאנד. לעצטענס אבער האבען צווי בערלינער פירמען בעקומען אזעלכע ערלויבנישען. דאגעגען האט זיך פערערגערט די לאגע אויפ'ן פראנצויזישען מארק. פון 15-טען מאי איז אין פראנקרייך איינגעפיהרט געווארען א צוגאב צאל פון 80 פראנק אויפ'ן טאן.

אין דער לעצטער צייט זענען אויך געשלאסען געווארען אייניגע עקספארט-טראנזאקציעס מיט ארץ-ישראל, אויף קאסטען-קאמפלעטען. דאס זענען דערווייל נאר פרובע-טראנזאקציעס און זיי קומען פאר אויף קאמפענסאציע - יסודות: אגשטאט די קאסטען-קאמפלעטען ווערען נעבראכט פון ארץ-ישראל פרוכטען.

יודישער שאכער מיט קראנקע פרוי און 4 קליינע קינדערלעך

ארויסגעווארפען פון א נאסען קעלער צוליב... 120 זל.

סקאנדאליעזע עקסמיסיע אויף סקווערא 18

אויף סקווערא 18 איז נעכטען ווידער אויסגעפיהרט געווארען א סקאנדאליעזע עקסמיסיע.

אין דעם הויז, וואס געהער צום ווירט על-כאנאוויטש, וואוינט אין א פינסטערען, נאסען קעלער, א יוד א שאכער, צוזאמען מיט זיין קראנקער פרוי און 4 קליינע קינדערלעך. פאר דעם „לעבעדיגען קבר" צאהלט דער שאכער 120 זל. א יאהר. צוליב דער שלעכטער לאגע און צוליב דער קראנקהייט פון זיין פרוי, איז ער דעם ווירט שולדיג געבליבען פאר א יאהר דירה-געלד 120 זל. דער ווירט האט אויף דעם ארימען יוד ארויס-בעקומען אנ'עקסמיסיע, און נעכטען איז געקומען דער ווירט מיט'ן קאמארניק און דעם יוד מיט דער קראנקער פרוי און 4 פיצעלעך קינדער ארויסגע-ווארפען אויף דער גאס.

ס'האט נישט געהאלפען דאס בעטען און וויינען, ס'האט אויך נישט געהאלפען די אינטער-ווענץ פון קאמארניק, וועלכער האט זיך שטארק איבערגענומען מיט דער לאגע פון דער אומגליק-ליכער משפחה, און דעם ווירט געבעטען, ער זאל נישט ארויסווארפען די קראנקע פרוי פון בעט — דער ווירט האט פון גארנישט געוואלט וויסען און די משפחה מיט די „בעבעכעס" ארויסגעווארפען אויף דער גאס.

די סקאנדאליעזע עקסמיסיע האט אויף די לאקאטארען און אויף זייטיגע מענשען געמאכט א פיינליכען איינדרוק.

א געהיימנישפולער זעלבסט-מארד פון א יונגערמאן

די בריף פון זעלבסטמערדער זענען דערווייל נעלם געווארען

(2) נעכטען אינדערפריה איז דער 26-יעה-ריגער פראנטשישעק ווארמוס זעהר בעצייטענס אויפגעשטאנען און גענומען אין ארדנונג ברענגען זיינע זאכען. דערביי איז ער געווען זעהר אומרו-היג. זיין בעל-הבית'טע, די אייגענטימערין פון די מעבלירטע צימערען אויף פיעטריקאווער 132, מאלינאווסקא, האט איהם געפרעגט, פארוואס ער איז אזוי דענערווירט און צי ער האט זיך בדעה ארויסצוציהען. ווארמוס האט דערויף געענטפערט, אז מ'וועט איהם העכסט ווארשיינליך נאך היינט פון דאנען ארויספיהרען...

און אזוי איז עס אויך געווען: ארום 11 א זייגער פארמיטאג האט די פרוי מאלינאווסקא דערהערט א רעוואל-שאס פון דעם צימער, וואס האט פערנומען דער 20-יעהריגער פראנטשישעק ווארמוס — זי איז צו איהם אריין און דערזעהען איהם ליגען אויף דער פאדלאגע אין א קאלוזשע בלוט מיט א רעוואלווער אין דער צוזויפגעקאר-טשעטער האנד. ס'איז אלארמירט געווארען די גיכע הילף. אויפ'ן טיש פון זעלבסטמערדער האט די פרוי מאלינאווסקא דערזעהען א פאר בריף, פון וועלכע איינער איז געווען אדרעסירט צו דער פאמיליע, איינער צו דער פאליציי און איינער צום גלת מיכאלסקי.

צוליב דעם בריף, וועלכער איז געווען אדרעסירט צום גלת מיכאלסקי, האט די פרוי מאלינאווסקא טעלעפאניש גערופען דעם גלת מיכאלסקי, וועלכער האט צוגענומען אלע בריף מיט דעם רעוואלווער און איז אוועק. צוליב דעם איז פערשפעטיגט געווארען די אויספארשונג.

דער דאקטאר פון דער גיכער הילף האט פעסטגעשטעלט, אז ווארמוס האט זיך דורכגע-שאסען דעם בויך און איהם איבערגעפיהרט אין שפיטאל אויף דרעווגאווסקא.

ס'איז א שוואכע אויסזיכט איהם צו דער-האלטען ביים לעמען.

די פאליצייאישע אויספארשונג איז אין פולען גאנג, מען איז זיך משער, אז ווארמוס איז בעגאנגען זעלבסטמארד ווארשיינליך צוליב שווע-ריגקייטען אין לעבען.

מיט צלם און רעוואלווער

א היבשע דרייסטקייט פון א פראווינצער באהן-בעאמטען

(א) אין שעראדז איז געשעהן אנ'אויסטער-לישער פאל:

ביי א געוויסען מאריאן סטעמפינסקי, אנ'-אגראר-אינסטרוקטאר, האט געוואוינט אלס סובלא-קאטאר דער געוו. באהן-מעכאניקער יוזעף בודרין.

אויסנוצענדיג די צייט, וואס סטעמפינסקי איז געווען מחוץ זיין הויז, האט זיך בודרין צוגעכאפט צו זיין ווייב, מאריא.

גוטע פריינד האבען סטעמפינסקי'ן איבער-געגעבען די געשיכטע, איז ער אומגעריכט געקומען א היים און געטראפען דאס פארעל אויף דער הייסער מינוט. עס איז אויסגעבראכען א מחלוקה, אין רעזולטאט פון וועלכער דאס זעלבע פארעל האט ארויסגעווארפען דעם באלעבאס גופא פון שטוב ארויס.

סטעמפינסקי האט דאן בעשלאסען צו פער-מסר'ן בודריגען, אז ער האט געפעלשט א באהן בילעט און ער האט וועגען דעם געמאלדען דורך א בריף זיין פאלשער ווייב.

בודרין האט נישט קיין סך געטראכט — איז אוועק צו סטעמפינסקי'ן און מיט א רעוואלווער אין האנד געצוואונגען איהם צו שווערען ביי א קרייץ, וואס ער האט מיטגעבראכט, אז ער וועט שווייגען...

סטעמפינסקי האט זיך אבער מיט דער שבועה זיינער נישט גערעכענט, און ער האט וועגען אלץ מודיע געווען דער פאליציי, וועלכע האט בודרינען ארעסטירט און פערפיהרט אנ'-אויספארשונג.

וועגן פעראייניהייטליכן שטייער פון האנדל מיט בהמות און פלייש

אנקעטע פון לאדזער האנדעלס-קאמער

די לאדזער האנדעלס-קאמער פיהרט איצט א-דורך אנ'אנקעטע וועגען דעם פראיעקט פון פעראיי-נהייטליכען דעם אומזאץ-שטייער פון האנדעל מיט בהמות און מיט פלייש. דער פראיעקט שטויסט זיך אן אויף שוועריגקייטען. צוליב דעם וואס אויפ'ן לאדזער מארק ווערט געברענגט פלייש פון דער פרעמד, וואס איז נישט בעשטייערט אין דער זעל-בער הויך ווי די לאדזער פלייש-סוחרים.

ברידזש - קאנקורס פאר פרויען אין זשורנאליסטען-קלוב

קומענדיגען פרייטאג, דעם 26-טען ד.ח. פאר מיטאג קומען פאר אין זשורנאליסטען-קלוב (פעט-ריקאווער 121) א ברידזש-טורניר פאר פרויען. די זיגערינס וועלען בעקומען גאלדענע און זילבערנע אנדענק-זשעטאנען.

אין דער ברידזש-טורנע פאר מענער, וואס איז פארגעקומען דעם 16-טען ד.ח. האבען בעקומען אויסצייכנונגען: די 1-טע אויסצייכנונג האבען בע-קומען די ה"ה וואפסי און נעלקען. 2-טע אויס-צייכנונג — די ה"ה ד"ר איציקסאן און ד"ר פאר-מילער. 3-טען — ד"ר באום און דא... ...ער.

בלוטיג געשלעג אין כאיני

שיכורים בעפאלען א יודישען פריזיער און פון דעם ענט-וויקעלט זיך א קאמף פון הונדערטער מענשען

(2) נעהערנעכטען האבען זיך אין דער ראזוו-רע פון לייזער לייזעראוויטש (אויף זשגאווסקא 98 אריינגעקריגען — 2 שיכורים, וועלכע האבען ארויסגערופען א סקאנדאל און אויסגעבראכען דעם שויפענסטער.

דער מייסטער צוזאמען מיט די סוביעקטען האט דאן געפרובט ארויסטרייבען די שיכורים אויף דער גאס, אבער דא האט זיך אריינגעמישט א גרופע כוליגאנעס, וואס האט געווארט אויפ'ן סוף-מעשה ביים אריינגאנג אין דער רעזורע.

עס איז אויסגעבראכען אנ'אלגעמיין גע-שלעג, און ווען ס'איז ענדגילטיג געלונגען צו דערוויטערן די סקאנדאליסטען פונם פריזיער-סאלאן, האט זיך דאס געשלעג אריבערגעטראגען אויף דער מאזורסקא-גאס, ביי דער זשגאווער גאס.

א סוף צו דעם דאזיגען געשלעג, אין וועל-כען עס האבען זיך א סברא, בעטייליגט עטליכע הונדערט מאן, הזט געמאכט א פאליציי-פאטרול.

דער אינהאבער פון דער ראזורע, לייזער לייזעראוויטש, איז שטארק צוקלאפט געווארען.

דאס איז שוין דער צווייטער פאל פון בע-פאלען א פריזיער-אנשטאלט אויף כאיני און פון דערפיהרען דורך דעם צו א מאסען-אוואנטורע.

אהז א בלוט-פערגיסונג...

צוגערויבט 2 רייפטלעך ברויט

(2) בעכטען פארמיטאג איז לעם דעם קאש-טשאל אויף זשגאוסקא גאס פארגעקומען אזא מין „רויב-אנפאל":

בעת מיט דער זשגאווער גאס איז געפאהרען דער פורגאן פון דעם קאאפעראטיוו „ספאלעם" זיבע-געלאדענט מיט ברויט, איז פון הינטען ארום ארויס-געשפרונגען אויפ'ן וואגען א יונגעל פון א 14-15 יאהר, ארונטערגעכאפט 2 רייפטלעך ברויט און איז שנעל אנטלאפען.

דער באלעגאלע האט געמאכט א גערואלד אבער מ'האט דעם יונגעל נישט געכאפט — די דורכגייער האבען עס נישט געוואלט תון, און קיין פאליציאנט איז אויפ'ן ארט נישט געווען.

פאבאר פון יאהרגאנג 1912

היינט, מיטוואך, דעם 24 ד. ח. דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5-טען קא-מיסאריאט מיט די אותיות:

C D H Ch

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגרא-דאווא 34) דארפען זיך שטעלען די פאבאראוו-צעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 פאליצי-קאמיסאריאט

K

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעט-ריקאווער 165) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1911, קאט. B, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 פאליצי-קאמיסאריאט

P R S Sch Sz Ś T U W Z Ż Ź

איבערמארגען, פרייטאג, דעם 26 ד. ח. דאר-פען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראוצעס פון יאהר-גאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

G Ł

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגרא-דאווא 34) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 פאליצי-קאמיסאר-יאט מיט די פאמיליען-נאמען אויף די אותיות:

I J L Ł N

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעט-ריקאווער 165) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1911 קאט. B, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7 פאליצי-קאמיסאריאט

פון A ביז O איינשליסליך, חוץ L Ł M

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען: א. דאנצער (גערזשער 57), וו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15), ס. גארפיין (פילסודסקיעגא 54), ס. בארטא-שעווסקי (פעטריקאווער 164), ר. רעמבעלינסקי. (אנדזשעיא 28), א. שימאנסקי (פשעגדזאלני אנא 75)

קיין אמעריקא

(2) דער נאהענטסטער טראנספארט עמיגראנ-טען קיין אמעריקא גייט אפ פון ווארשא דעם 30 ד. ח. און פון גדיניע — דעם 3 יוני ה. י.

דער צווייטער טראנספארט: פון ווארשא — דעם 6 יוני, און פון גדיניע – דעם 10 יוני ה. י.

7,000 פייערלעשער ביי די קאנקורס-פערמעסטונגען אין לאדז

לויט פראוויזארישע אויסרעכענונגען וועלען זיך צו די קאנקורס-פערמעסטונגען בעת'ן פייער-לעשער-צוזאמענפאהר, וואס וועט פארקומען אין דער צווייטער העלפט יוני — בעטייליגען זיך ארום 7000 פייערלעשער.

זעלבסטמארדען

(2) נעכטען האט זיך אין האטעל „פאלא-ניא" אויף נארוטאוויטשא גאס פער'סם'ט מיט גאז די 28-יאהריגע דינסטמיידעל מארטא ביערנאט.

אין א געפעהרליכען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דער זאנאניקאווא.

בעפאלען אין גאס

(א) אויף לעשנא 18 איז נעכטען בעפאלען און שטארק צושלאגען געווארען דער 52-יעהרי-גער דוד צוקערמאן (פון זשעלאנא 27). פאגאטא-ווינע האט איהם באנדאזשירט און אפגעפיהרט א היים. דער שלעגער איז אנטלאפען.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טע. 141-32.

נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד, זונטאג פון 9—12 בייטאג.

פעדלענגערען דעם פויליש-רומענישען פראכט-טאריף

אקציע פון לאדזער האנדעלס-קאמער

די לאדזער האנדעלס-קאמער האט זיך געווענדעט צום פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערן מיט א פארשלאג, אנצוהייבן אן אקציע וועגען פערלענגערען דעם פויליש-רומענישען משאות-טאריף אויף נאך 6 חדשים, מחמת דאס ענדערען דעם טאריף וועט ברענגען שאדען דעם פוילישען און דעם רומענישען עקספארט.

זיצונג פון שטאט-ראט

(א) היינט 8 אין אוונט קומט פאר א ספעציעלע זיצונג פון שטאט-ראט בכדי צו בעשטעטיגען דעם פארשלאג וועגען נעהמען א הלוואה פונ'ם ארבייטס-פאנד אויף אינוועסטיציע-צוועקען, בכדי אזוי ארום צוטיילען דעם אנהויב פון די סעזאן-ארבייטען.

אנהויב פון די וועג-ארבייטען

(א) היינט הויבט אן די בוי-אפטיילונג פון מאגיסטראט צו בויען דעם וועג לאדז—לאגעווניק. דערביי וועלען זיין בעשעפטיגט 150 ארבייטער.

סימן דלות, אדער סימן היצען?

(א) לויט ווי מ'איזפארמירט אונז זענען לעתה אנגעמאלדען געווארען אין לאדז 47 פערשידענע „קיהל-אנשטאלטען" ווי כלאדניעס, זאדעואסער-געוועלבלעך א.א.ו.

א גזימס איז קאפ

(א) אויף ריבנא 4-2 איז ארונטערגעפאלען פון דער מויער א גזימס, און שטארק צושעדיגט דעם קאפ דער 4-יאהריגער טשעסלאווא האראוויטש, מען האט דאס קינד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פאר 3 פינגערהוטען — 6 חדשים

(2) פאר'ן אויסגענארען געלד ביי לייכטזיניגע שילער און סתם-מענשען, דורכ'ן טרייבען די אזויגערופענע האזארד-שפיל אין „דריי פינגערהוטען", איז נעכטען פערמשפט געווארען אויף א האלב יאהר טורמע דער 19-יעהריגער לעאן ראבעלסקי (קאנטנא 45).

די הארבע שטראף האט ער בעקומען דערפאר, ווייל ער איז שוין איינמאל געמשפט און בעשטראפט געווארען אויף 3 חדשים פאר דעם זעלבען שפיל.

מ'האט איהם צוגעזאגט, אז אויב ער וועט נישט אויפהערען מיט זיינע מעשים, וועט ער קריגען נאך א גרעסערע שטראף.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 90-216
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוועכע. אלע ארט שטראהלען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5-9 אוונד.
בעזונדערעווארטע-צימער פאר פרויען.

ברוך צוקערמאן

(צו זיין היינטיגען בעזוך אין לאדז)

ברוך צוקערמאן איז א בעקאנטער נאמען אויף דער יודישער גאס. ווער עס האט זיך פעראינטערעסירט מיט דער געשיכטע פון ציוניזם אין די לעצטע דריי צענדליג יאהרען און בעזונדערס מיט דער געשיכטע פון דער ציוניסטיש-סאציאליסטישער בעוועגונג, דער האט נישט איינמאל זיך בעגעגענט מיט'ן דאזיגען נאמען, ווער עס האט פערפאלגט די ענטוויקלונג פון „פיפלס רעליעף" אין אמעריקע און שפעטער די הילפס-ארבייט פון „דזשאינט" אין מזרח-איירופא דער ווייס אז דער נאמען פון ברוך צוקערמאן איז ענג פערבונדען מיט די דאזיגע אינסטיטוציעס.

ברוך צוקערמאן האט גאר א גרויסען חלק אין דער פערצווייגטער הילפס-טעטיגקייט פון „דזשאינט" און אויסשליסליך אראבק איהם איז די ארבייט פון „דזשאינט" אוועקגעשטעלט געווארען אויף געזונטע יסודות פון קאנסטרוקטיווער, פראדוקטיווער הילף — אנשטאט פשוטע פילאנטראפיע. אויך די ענטשטייאונג פון יודיש-אמעריקאנישען קאנגרעס, וואס שפילט אזא געוואלטיגע ראל אין יודישען לעבען, נישט נאר אין אמעריקע, איז פערקניפט מיט ברוך צוקערמאנ'ס נאמען. צוקערמאן האט צוזאמען מיט'ן פערשטארבענעם בער באראכאוו געלייגט דעם יסוד פאר דער שאפונג פון יודיש-אמעריקאנישען קאנגרעס.

אבער מעהר פון זיין פאליטישע און געזעלשאפטליכע טעטיגקייט, מעהר פון זיינע גרויסע ליידסטונגען לטובת דעם יודישען כלל, זענען זיינע פערזענליכע מעלות.

ער איז א היימיש-פיינפיהלענדער שטאלצער יוד, וועלכער פיבערט מיט אלע זיינע רמ"ח אברים און שס"ה גידים ווען ער הערט וועגען אן אומרעכט וואס איז בעגאנגען געווארען געגען א יוד, ווען ער הערט בכלל וועגען אן עוולה פון מענש קעגען מענש. אט זיינע פערזענליכע מעלות, דאס האט איהם אזוי בעליבט געמאכט צווישען אמעריקאנער יודענטום.

די יודישע מאסען זענען איצט אזוי דערשיטערט אז זיי בויטיגען זיך, אז זיי לעכצען ממש נאך אן אויפמונטערענדיג ווארט, דאס דאזיגע ווארט וועלען זיי הערען פון ברוך צוקערמאן.

ל.

אמת, דער רעוואלווער האט געפעלט

אבער דאך דריי יאהר — פארן פערלאנגען דעם צוגעזאגטען נדן

(2) דעם 1 נאוועמבער פ. י. איז צוליב'ן יום-טוב פון „אלע הייליגע" דער 43-יעהריגער יאן באנעק מיט זיין פרוי און קינדער געקומען צו זיין שווער יוזעף שטשעפאניאק (זארושצוו 8), וואו זיי זענען דארט ברייט אויפגענומען געווארען מיט א בראנפען און צובייס.

יאן באנעק האט אבער דערקלערט, אז איהם קומט נאך פון צוגעזאגטען נדן א קוה, וועלכע ער האט נאך נישט בעקומען.

אז מען איז בעגלעזעלט, איז פון ווערטער ביז מעשים א שפאן די וועלט, איז נאכדעם, ווי יאן באנעק איז ארויסגעשטעלט געווארען הינטער דער טיר, האט ער זיך בגוואלט צוריק אריינגעריסען אין שטוב און אנגעהויבן שיסען פון זיין רעוואלווער. פון די קוילען איז דאמאלס ערנסט פערוואונדעט געווארען מאריאן שטשעפאניאק באנעק'ס שוואגער.

שטשעפאניאק איז היינט שוין געזונט, און באנעק וועט זיך נאך אזא שווערער ארבייט, ווי מאהנען נדן — 3 יאהר „אפרוהען" אין דער טורמע.

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל 81-127
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

טעאטער „סקאלא" שרודמיעסקא 15 טעל 33-232.
צוליב'ן אויסערגעוועהנליכען ערפאלג! אויפ'ן אלג. פערלאנג פון לאדזער פובליקום! ווערט געשפילט נאך עטליכע טעג „מאמע און שווינער"
היינט, מיטוואך, 9 אוונט צום 35-טען מאל —
פרעזענטירט מ. ווינדער די גרויסע אמעריקאנער סטאר-קינסטלער
לוסי און מישא גערמאן
אין קאלמאנאוויטש'ס לעצטע טעאטער-סענסאציע
מאמע און שוויגער אין 3 אקטען
מארגען, דאנערשטאג, 12 בייטאג ספעציעלע מאמע = פארשטעלונג פאר עלטערן און קינדער. פרייזען פון 50 גר. ביז 1.50
„מאמע און שוויגער"
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

מאלי פיקאן

איהר נעכטיגער צופעליגער קאנצערט אין לאדז

א קאנצערט "אויפ'ן שפרונג" האט נעכטען געגעבען מאלי פיקאן אין „פילהארמאניע".

מיר האגען אויפ'ן שפרונג, ווייל זי איז אהינגעשפרונגען צו אונז אין שטאט, אויפ'ן וועג קיין מאסקווע און בני-ברק ארויסגעשפרונגען אויף דער ביהנע, אפגעזונגען עטליכע לידלעך און — אנטפלות. דאס איז דער איינדרוק אונזערער.

12 יאהר טיילען אונז אפ פון יענער צייט ווען מאלי פיקאן האט טריאומפירט אין היגען יודישען טעאטער און נעכטען האט זי אין דער קליינער ווייליגע ווידעראמאל טריאומפירט.

3

זי טריאומפירט מיט חן. א שלל חן ליגט אויסגעגאסען אויף איהר ארטיסטישקייט; זי שפרודעלט מיט א רייצענדען, קינדלענדי גען חן חן זי געהט אויך מייסטערהאפט אום מיט איהר ספעציפיש יודישען חן.

אויב די לידלעך, וואס זי האט נעכטען פארגעטראגען זענען א שפאר ביסעל אינהאלטליך פערביליגט, ווערען זיי אבער געליטערט דורך פיקאנ'ס לויטערען ארטיסטישען חן.

„אויפ'ן שפרונג" האט אונז מאלי פיקאן נעכטען געגעבען א גרויסען נחת רוח.

אויסשפילען אזעלכע כאראקטערען אין פשוטע לידלעך קאן נאר א גרויסע קינסטלערין און דאס איז זי דאך, מאלי, אונזער זיס, בע'חניטע מאלי.

טעאטער מענש.

די ערשטע פרוי-רעיענט אין פוילען — א לאדזעריז

(2) אין קרייז-געריכט איז צווישען צעהן קאנדידאטען אויף רעיענטור צוגעטרעטען צום רעיענטסעקזאמען די פרוי זאפיא נוידינג, די דעפענדענטין פון רעיענט קארנאוואלסקי. די פרוי נוידינג איז די ערשטע פרוי-רעיענט אין פוילען.

ווארנונג פון עמיגראציע-סינדיקאט

(2) בכדי נישט אנמאכען די פערזאנען, וואס זוכען ברויט און ארבייט אין דער עמיגראציע אויף בחנם'דיגע הוצאות און עגמת-נפש — ווארנט די לאדזער אפטיילונג פון עמיגראציע-סינדיקאט (6 שיערפיצן-גאס 3) פאר די פרובען אויף א נישט-בערעכענטען אופן צו זוכען ארבייט אין דער פרעמד, און ראט צו ווענדען זיך פריהער צום עמיגראציע-סינדיקאט וועגען גענויע דאטען און אינפארמאציעס בנוגע די עמיגראציע-בעדינגונגען אין בעזונדערע לענדער.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 17-125
נעהמט אן פון 1—2 בייטאג און פון 4—7 נאכמ.

דער רוח פון קערפער

סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן

(8

סעווערינאן האט ארומגענומען גרויס מיטגעפיהל צו איהם. די צוויי יאהר פון איהר צוזאמענלעבען מיט פיערן האבען פאר איהר אויסגעזעהן, ווי א נישט אויסלעשבארער פייער, פיער האט געהאט די קראפט צו פערלייכטערען איהר דאס לעבען: ער האט זי ארומגערינגעלט מיט אן אומאויפהערליכען זארגען זיך וועגען איהר — ער האט איהר געקאנט ברענגען דאס נויטיגע גליק.

סעווערינא האט זיך איצט אין דער פריהמארגן-שטילקייט קאנטראלירט:

„צי האב איך איהם ווי געהעריג בעדאנקט פאר זיין ליבע צו מיר?" — האט זי זיך געפרעגט אין די געדאנקען — „צי האב איך געטראכט וועגען דעם, וואס עס פערשאפט איהם פרייד? צי האב איך זיין דארגען זיך וועגען מיר נישט בעטראכט פאר אזויגס, וואס עס קומט מיר?"

עס איז איהר אנגענעהם געווען צו מאכען זיך פארוואורפען: נישטא אזא זאך אויף דער וועלט וואס זאל אזוי קרעפטיגען די גייסטיג-שטארקע, ווי דאס בעוואוסטזיין פון די בעגאנגענע פעהלערן, וואס לאזען זיך אויסבעסערן.

אלץ איז איהר פלוצים געווארען שטארק קלאר סעווערינא האט פערשטאנען, פארוואס זי בעדארף דאנקבאר זיין פיערן, און ווי אזוי זי קאן איהם דאנקבאר זיין.

ערשט היינט האט זי פערשטאנען, סארא דער לייכטערונג עס קאנען ברענגען איהרע אומארעמונגען א מענשען, וואס האט אין זיך גרויסע ספקות.

„איצט פערשטיי איך — האט זי געטראכט— אז ווי א קליין קינד, איז ער אפהענגיג פון מיר".

זי האט זיך דערמאהנט וועגען דעם, אז פיער פלעגט זי רופען: „מיין רפואה".

זי פלעגט נישט פערשטיין, וואס עס בעהאלט זיך הינטער דעם דאזיגען אומעטיגען, שיער רעו ווארט. זי האט נישט ליב געהאט די דאזיגע בעצייכענונג, ווייל אין איהר האט געלעבט א שנאה צו אלדאס-קראנקע און קרענקליכע.

זי האט זיך קיינמאל נישט פערטראכט, וואס פ פאר א לעבען איהר מאן האט אדורכגעמאכט, איידער ער האט זיך בעגעגענט מיט איהר.

שוין-זשע האבען זיי עפעס בעדארפט, חוץ דעם, וואס זיי האבען געהאט, חוץ דער צארטקייט און קלארקייט?

סעווערינא האט א טראכט געטון וועגען פיערס זארגלאזען געלעכטער, וועגען זיינע פרישע פרייע בעוועגונגען אין די הענד.

אויף א מאמענט האט זי זיך איבערגעשראקען ביים געדאנק, אז דער דאזיגער געלעכטער און די דאזיגע הענד געפינען זיך אין איהר רשות.

„איך קאן דאך איהם אומגליקליך מאכען" — האט זי א קלעהר געטון.

אין דער אומרוהיגקייט, וואס האט איהר ארומגעכאפט ביי דעם דאזיגען געדאנק, איז נישט געווען קיין שאטען פון בעפרידיגונג.

ביי איהר איז דאך קיינער נישט געווען אויף דער וועלט, א חוץ פיער'ן, און זי איז געווען איבגאנצען אפהענגיג פון איהם.

וואס עס זאל נישט פאסירען — וועט זי פיערן נישט פערשאפען קיין צער!

זי האט דערפיהלט צו אט דעם מאנספערשוין, וואס איז איינגעשלאפען אין איהרע ארעמס א מוטערליכע צארטקייט.

אויב איהר איז בעשערט געווען, אז זיינע אלע פרייד און לייד זאלען אינגאנצען זיין אפהענגיג פון איהר — וועט זי דאך קאנען אפהיטען זיין גליק!

און אט דאס גליק וועט דויערן ביז'ן סוף פון זייער צוזאמענלעבען. זי וועט איהר וועג גיין ביזן סוף.

סעווערינא האט געפיהלט אויף זיך די אחריות פארן הייליגען פייער און דאס דאזיגע בעוואוסטזיין האט זי איבערפולט מיט קראפט, פרייד און גלויבען אין זיך.

דער גורל איהרער האט זיך אויסגעוויזען צו זיין פריידיג און לייכט.

ס'קאן אפשר געמאלט זיין, אז אן אנדערע אויף איהר ארט וואלט זיך אין דעם מאמענט דערמאהנט וועגען די חלומות און זעהנישען, וואס האבען איהר פערפאלגט נאך דער גענעזונג איהרער, און וועגען דעם, וואס זי האט געפיהלט בעת דער צוזאמענטרעפעניש מיט גיוסאנען.

סעווערינא האט אבער בעקומען א גוטע פיזישע דערציהונג, און איהר איינגעבוירענע געזונטקייט, די גייסטיגע גלייכגעוויכט, די נטיה צו רוהיגקייט, איהר לעבענסלוסטיגקייט — דאס אלץ האט נישט דערלאזט, אז זי זאל זיך לאנג וועגען דעם פערטראכטען.

און אין סך הכל איז אזוי געשעהן, אז זי האט געגלויבט אין דעם, דאס זי האט זיך פולשטענדיג בעהערשט, זיך אונטערטעניג געמאכט דעם ווילען איהרען — בעת אין דער'אמת'ען זענען אין די טיפענישען פון איהר נשמה צייטיג געווארען געפיהלען און פערלאנגען, איבער וועלכע זי האט נישט געקאנט הערשען.

זי האט געוואלט וואס לענגער טאיען אטא די גרענעצלאזע צארטקייט וואס האט זי ארומגענומען און זי האט פיערן א לאנגען קוש געגעבען אין דער באק.

אינ'ם דרמעל. נאך אלץ נישט איבערשטייגענדיג די גרענעץ פון וואכזאמקייט און שלאף, האט זיך פיער צוגעטוליעט צו סעווערינאן.

א קורצע ווילע האט ער זיך געפינען אין אט דעם צושטאנד פון האלבען חלום, און דערנאך האט ער ארויסגעשעפטשעט:

— ליבסטע מיינע... ליבסטע

סעווערינא האט אנגעצונדען דאס לעמפעל אויפ'ן נאכט-טישעל, זי האט געהאט חשק א קוק צו טון אויף איהם, האבען הנאה פון זיין אנבליק.

דורכ'ן ליידענעם אבאזשור האט ווייך געשטראמט דאס ליכט — וואס האט נישט פערבלענדט פיער'ן אבער דאס וואס זי האט גערעכענט צו דערזעהן, האט זי נישט דערזעהן.

עס איז פערשוואונדען דאס סודותפולע, וואס מ'קאן דערבליקען בלויז אינדערפינסטער...

ער האט זיך איבער-געוועקט, און געווארען ווידער דער, וואס איז געווען אין דער ווירקליכקייט.

— ווי גליקליך איך בין, ווי גליקליך, בעזונדערס צעגדיג דיך ווידער! — האט ער אויסגערופען, און עפענענדיג אומגעריכט די אויגען, צוגעגעבען:

— יא, דער קליינער מארקא... דער קליינער איטאליענער... ער האט זייער ליב געהאט צו שפילען זיך מיט מיר...

סעווערינא האט מיט דער האנד אנגעריהרט זיינע האהר און ער האט זיך בערוהיגט.

ער האט בלויז שטיל א זאג געטון:

— איך לייך שוין נישט מעהר, איך בין אינגאנצען איבערפולט מיט דיר. אלע מיינע געפיהלען זענען פערנומען מיט דיר. פאר די אנדערע איז אויסגעגעבליבען זעהר ווייניג.

(פארטזעצונג קומט).

א רייזע אין היטלעריסטישען דייטשלאַנד
רעפעראַט פון בערנאַרד זינגער אין ווילנאַ

ווילנע. דער באַקאַנטער זשורנאַליסט בערנאַרד זינגער האָט אַדורכגעמאַכט אַ רייזע אין היטלעריסטישען דייטשלאַנד. די טעג האָט זינגער, ביי אונז אין ווילנע געהאַלטען אַ רעפעראַט אין וועלכען ער האָט איבערגעגעבן זיינע פאָלגענדע איינדריקען פון דער רייזע:

...„אין דייטשען קאָנסולאַט אין וואַרשע האָט מען מיר זעהר העפליך דערלאַנגט די וויזע מיט די ווערטער: מיר גיבען אייך אַ וויזע, כדי איהר זאָלט טאַקע פאָהרען אין דייטשלאַנד און איבערצייגען זיך, אַז אַלץ וואָס מע' שרייבט וועגען די „גרויל-מאַטען" איז — ליגען"...

„אין דייטשען אויסערן-מיניסטעריום אין בערלין האָט מען זעהר גאַסטפריינדליך דערקלערט: מיר ווילען איהר זאָלט זיך פריי בעוועגען, רוהיג גיין אומעטום, אַלץ זעהען, אַלעמען בעזוכען און זיך טאַקע איבערצייגען, אַז אַלץ וואָס מען שרייבט וועגען אונז איז — ליגען...

„און גייענדיג איבער די גאַסען פון בערלין און אַנד. דייטשע שטעט האָט אַ סך אויסגעוויזען צו זיין גוט און פיין. מען האָט נישט געזעהען קיין געשלאָגענע מענשען, קיין געפייניגטע יודען, קיין פּאָגראָמירטע געשעפטען א. א. וו. דאָס לעבען איז זיך געפלאָסען גאַנץ נאָרמאַל.

אָבער, אַז איך האָב זיך בעקענט אין פּוילישען קאָנסולאַט מיט די פּראָטאָקאָלען פון די געליטענע פּוילישע יודען און גענומען זיי לייענען האָט זיך די האָר געשטעלט קאַפּויער. אַזעלכע ראַפינירטע שרעקליכע מעשים-תעתועים און פייניגונגען האָבען נאָר געקענט אויסטראַכטען די דייטשע „נאַציס", פאַרשפּרייטען זיך וועגען דעם איז נישט נויטיג. די זענען גענוג שוין בעקאַנט פון די בעשרייבונגען אין די צייטונגען און אַלע בעשרייבונגען זענען אַ טפל צו אַלץ, וואָס עס איז פאַראייביגט אין די פּראָטאָקאָלען פון פּוילישען קאָנסולאַט אין בערלין.

„איך האָב געזוכט, וואו זענען אַהינגעקומען דער ווידערשטאַנד פון די מאַסען און אַרבייטער, וועלכע האָבען זיך אין דייטשלאַנד ביז דער „רעוואָלוציע", געפונען אונטער דער השפעה פון דער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע און קאָמוניסטישער פּאַרטיי — די פיהרער זיצען אין די תפיסות און די געפיהרטע פאַרשטעקט אין די אייגענע היים-לעכער. דאָס רוב פון דער מאַסע און אַרבייטערשאַפט. דאָס רוב פון קליינבירגערטום און וואָס נאָך ע"גער, די יוגענד איז איצט געשטימט היטלעריסטיש, מיט וואָס דערקלערט זיך דאָס? דערמיט וואָס בעת די ס. ד. איז געווען ביי דער מאַכט האָט מען מיט אייגענע מענשען בעזעצט בלויז די פּאָזיציעס, וועלכע בעדינען די עלטערע טייל בירגער. אָבער אין די שולען, אין די דערציהונגס-אַנשטאַלטען, איז די אוניווערזיטעטען א. אַז. וו. האָט מען איבערגעלאָזט דעם אַלטען ליבעראַלען — פּערסאָנאַל פון ווילהעלמס צייט און זיי האָבען דערצויגען אַ רעפּובליק-פיינדליכע יוגענד, אַ סטודענטשאַפט פיינדליך געשטימט קעגען אַלע „לינקע" אידעען א. אַז. וו.

אין דייטשלאַנד דערשמעקט איהר טעראָר אַפילו אין דער לופטען. אין דער יודישער קהלה אין בערלין האָט מען מיר מיט פחד צוריקגעשליידערט מיין וויזיט-קאַרטע און ענטזאָגט זיך מיט מיר צו רעדען. וועלס (דער פיהרער פון די דייטשע ס. ד.) האָט מיר צוריקגעוואָרפען די זשורנאַליסטישע קאַרטע מיט די ווערטער: איהר קומט אין אַ לאַנד געגען וועלכע ס'ווערט געפיהרט אַ „גרויל-פּראָפּאַגאַנדע" — ווי קענען מיר מיט אייך ריידען?...

„די ערשטע פאַזע פון שלאָגען פיזיש איז שוין אַריבער — דערפאַר איז איינגעטראָטען אַ נאָך מעהר שרעקליכע פאַזע: שלאָגען עקאָנאָמיש. די אַלע, וועלכע האָבען פאַר דער רעוואָלוציע „געזינדיגט" מיט „אַנטינאַציזם", געוואַקעלט זיך, געווען נייטראַל א. אַז. וו. אין דער ערשטער ריי זענען דאָס נאַטירליך יודען, געגען זיי ווערט שוין אָנגעווענדעט חוצפּה באָיקאָט, די שטייער-שרויף און אַלע אַנדערע לאַסט און יאָך-מיטלען, וועלכע רויניגירען די דייטשע יודען. אין בערלין איז דאָס אפשר נישט אַזוי קענטיג. די גרויסע וואָרן-הייזער זענען נאָך אַלץ געפּאַקט, ווי פריהער, אָבער אין די שטעטלעך, וואו דער שטורם אַפּטיילונגס-אָפיציר קען יעדען יודישען איינוואוינער איז דאָרט דאָס לעבען פאַרן לעצטען אוממעגליך. און ער אַנטלויפט, הגם ער האָט נישט וואוהין און מיט וואָס צו לויפען. די מזרח-יודען זענען, אמת, שוין צו אַזעלכע זאַכען געוואוינט, אָבער די דייטשע יודען ווייסען נישט מיט וואָס מען עסט עס און בעגרייפען נאָך נישט אַזוי קלאָר דעם ערנסט פון זייער לאַגע. ווען אָנשטאָט צו זיין „געבער", ווערען זיי אַליין פאַרוואַנדעלט אין „נעהמער" (שטיצע אין דער קהלה) און גלייכען זיך אויס אין דעם פּרט מיט די מזרח-יודען, אָבער אויף אַן ערגערען אופן, מחמת זיי האָבען אַפילו נישט, ווער עס זאָל זיי „געבען", דאָס איז אַ שרעקליכע טראַגעדיע".

זינגער האָט אויך בייגעוואוינט די ערשטע מאַי-פייערונג. וואָס די היטלעריסטען האָבען איינגעאָרדנעט אויף אַ מיליטעריש מוסטירטען אופן אַלץ האָט געקלאַפּט אויפ'ן האָר אַפילו די לידער און לאָזונגען זענען די זעלבע. וואָס פריהער האָט מען זיי געהערט פון די סאָציאַליסטען און קאָמוניסטען מיט'ן חילוק, וואָס די ווערטער „ראָזאַ לוקסענבורג און קאַרל ליבקנעכט" זענען פאַרביטען מיט'ן נאָמען פון „פיהרער" אַדאָלף היטלער. דאָס בילד פון „פיהרער" ווערט רעקלאַמירט אויף אַלע אַרטיקלען. אויף פּאַפּיראָסען, שוועבעלעך א. אַז. וו. ס'זענען שוין אויך דאָ אַפילו „היטלער-אַרטיקלען", ווי „היטלער סיגאַרען" א. ד. גל. ס'איז אויך דאָ אַ היטלער-אינדוסטריע, וועלכע אַרבייט אויס היטלער-קאָסטיומען, היטלער-זשעטאָנען, היטלער-צייכענס א. ג. אַנד.

די „ווידערשפּעניגסטע" ווערען אַרויסגעשטויסען פון די עקאָנאָמישע פּאָזיציעס און פּערזאָנטיילט אויף אַ הונגער-טויט, זייערע ערטער ווערען בעזעצט מיט נאַציס. אַזוי בעזאָרגט היטלער די אַרבייטסלאָזע. דער פּסיכאָז ביי די לעצטע פאַר היטלערן איז אַזוי ווייט אוועק, אַז זיי גלויבען, אַז היטלער וועט אַרויסשטויסען איצט די בורזשואַזיע, די הוגענבערגס און וועט די מאַכט איבערגעבען אין זייערע הענט, דערמיט דערקלערט זיך זייער גלויבען אין דעם נייעם „סאָציאַליסטישען" משיח, הגם היטלער טראַכט אַפילו נישט וועגען דעם.

זינגער האָט אויך בייגעוואוינט דעם אויטאָ-דאַ-פע פון יודישען בוך אין קעניגסבערג, וואָס האָט געמאַכט אַ שרעקליכען איינדרוק און האָט זיך אויך נישט איינגעגעבען, מחמת דער קליינבירגער האָט גלאַט נישט תופס געווען דעם שכל פון ברענען ביכער. נישט ער האָט געלייענט אויערבאַכען, נישט ער ווייס פון פויכטוואַנגערן א. אַנד. ווען מען וואָלט איהם זאָגען „ברענען אַ געזעלב" וואָלט עס איהם אימפּאָנירט — אָבער ביכער? דאָך איז מען געקומען אַ קוק-טאָן: ווי ווערט דאָס אויסזעהען? ס'איז געגאַנגען בעת מעשה אַ שלאַק-רעגען, איז דער עולם די גאַנצע צייט געווען פאַרנומען מיט אַכטונג געבען נישט אויסצושטעכען זיך איבער דעם אַנדערען די אויגען מיט די „פּאַראַסאָלען" און בעשעפטיגט מיט איין פראַגע: צי ס'וועט ברענען? דאָס איז מען זעהר שטאַרק געווען טשיקאַווע צו וויסען. און מען מוז מודה זיין. די דייטשען זענען גרויסע מייסטערס. די האָבען בעוויזען די קונסט פון פונאַנדערברענגען אַ האַלישען פייער אונטער אַ שלאַקס רעגען. וואָס האָט פאַרלאָשען די גרעסטע שריפה. זייער שריפה האָט אָבער געברענט. די ביכער האָט מען צונויפגעשלעפּט פון די רעוויזיעס ביי סאָציאַליסטען, פון די עפענטליכע ביבליאָטעקען. וואָס שייך די „וכו' הענדלער" האָבען זיי קיין ביכער נישט געגעבען, דאָס רעכט פון פּריוואַט-אייגענטום גילט נאָך אין דייטשלאַנד אַפילו אויף „יודישע" ביכער.

וועגען מלחמה: היטלער האָט פאַר מלחמה מורא ווי פאַר פייער. ער וויל פרידען. האָט ער געמאַכט דעריבער אָפּמאַכען צו צוויי שכנים. אָפּגעשלאָסען אויפ'ן ראַטען-פעראַבאַנד. ראָזענבערג האָט וועגען דעם געגעבען אַנצוהערעניש אין לאָנדאָן. מען שטעלט זיך נאָך אין אַנהויב צו רעדען וועגען דעם אָפּפּעז מיט היטלערן אָבער דער פאַרשלאַג איז פונקט אַזוי, ווי ווען אַ סוחר קומט פאַרלייגען ביליגע סחורה. מען וויל נישט רעדען מיט איהם, אָבער זיין אַדרעס פאַרשרייבט מען דערווייל, מיט דער צייט וועט מען זיך נאָך צונויפרעדען. מ' וועט היטלערן נישט טשעפּען, דערפאַר וועט מען איהם לאָזען טשעפּענען דעם ראַטען - פאַרבאַנד און איהם קאָמפּענסירען מיט „עפּעס". דאָס איז נאָך אָבער דערווייל ווייטלעך, אָבער מען האָט שוין געגעבען וואונקען וואו מ'דאַרף און יעדער מען מען דאַרף אָפּצולאָזען אַביסעל לוידער די באָיקאָט-שטריק געגען דייטשלאַנד. דאָס זענען די ערשטע סימפּטאָמען פון אָריענטאַציע נישט אויף מערב, נאָר אויף מזרח.

דער היטלעריזם איז דערווייל אַ פאַרשלעפּטע קרענק. כל זמן די אַרבייטער-מאַסען אין דייטשלאַנד וועלען צוריק נישט קומען צו זייערע ווידערשטאַנדס-כוחות, וואָס מ'דאַרף ווינשען. אַז דאָס זאָל געשעהן וואָס גיכער — פאַרענדיגט דער רעפעראַט.

קאָנפערענץ פון אַלגעמיינע ציוניסטען אין ווין
א שמועס מיט דר. איגנאַץ שוואַרצבאַרד

(פון אונזער ווינער קאָרעספּאָנדענט)

ד"ר איגנאַץ שוואַרצבאַרט, פאָרזיצער פונ'ם וועלט-פאַרבאַנד פון די אַלגעמיינע ציוניסטען, האָט געווײַלט אין ווין. טעג און נעכט האָט ד"ר שוואַרצבאַרט פאַרבראַכט אויף קאָנפערענצען און פאַרהאַנדלונגען. אויף אַ פאַרזאַמלונג אין האָטעל „פּאָסט" האָט ד"ר שוואַרצבאַרט רעפערירט איבער „די געגענוואַרט און צוקונפט אין אַלגעמיינעם ציוניזם". דער פאָרטראַג פון דעם פּוילישען פאָרטרעטער האָט אין די ווינער קרייזען געפונען אַ גרויסען אָפּקלאַנג. אַ פאָרטראַג פאַר דער יוגענד, וועלכער איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין דעם זאַל פון דער ציוניסטישער סעקציע פון דעם צווייטען בעצירק, איז געווען אַזוי שטאַרק בעזוכט, אַז מען האָט געמוזט אָפּשפּאַרען דעם זאַל.

אין אַ שמועס מיט אייער קאָרעספּאָנדענט האָט ד"ר שוואַרצבאַרט איבערגעגעבען:

„מיר האָבען דאָ אין ווין אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ, ביי וועלכער ס'זענען געווען פאַרטרעטען: פּוילען, עסטרייך — ד"ר אָסקאַר גרינבוים, אונגאַרן — ד"ר נוסאַן קאָהאַן, טשעכאָסלאָוואַקיי — ד"ר יוסף רופאייזען. מיט'ן רעזולטאַט פון דער קאָנפערענץ בין איך זעהר צופרידען. ס'איז ערצילט געוואָרען אַן אייניגונג און עס זענען בעשפּראָכען געוואָרען פּראָגראַמאַטישע און אַקטועלע פראַגען. די פאָרבעדינגונג איז נאַטירליך די פעסטיגונג פונ'ם פאַרבאַנד. אַ רייהע פון לענדער געהערען צום פאַרבאַנד, די האָבען אָבער פאַרשידענע שטאַנדפּונקטען, ס'וועלען נאָך מוזען פאָרקומען ווייטערע קאָנפערענצן מיט אַנדערע פאָרטרעטער, כדי די ציוניסטישע וועלט-קאָנפערענץ פון די אַלגעמיינע ציוניסטען זאָל קאָנען ענטשפּרעכענד פאָרבערייטערן דעם אַכטצעהנטען קאָנגרעס.

די הויפּט-לאָזונג פון דער וואַהל-אַקציע פון די אַלגעמיינע ציוניסטען איז — שלום צווישען די פּאַרטייען, און מעגליכסט אַ גרויסע קאָאַליציע! אונטער דעם דרוק פון די היסטאָרישע פליכטען און אונטער דעם דרוק פון דער איצטיגער לאַגע פון דער יודישער נאַציע מוז דאָס מעגליך זיין.

די האַלטונג פון דער ענגלישער מאַנדאַטס-רעגירונג איז איצט אַ בעסערע ווי פריהער. „אָבער בעסער בעדייט נאָך נישט גוט" — זאָגט ד"ר שוואַרצבאַרט — די בעשיידענע צאָהל פון סערטיפיקאַטען בעווייזט, אַז די מאַנדאַטס-רעגירונג וואַקלט זיך אַהער און אַהין, און דאָס אַלץ וועגען פּאָליטישע טעמים. די מאַנדאַטס-רעגירונג בעריקזיכטיגט נישט גענוג די אויפנאַהמס-פעהיגקייט פון א"י, און נישט די ווירטשאַפטליכע לאַגע פונ'ם יודישען פאָלק אין אַלע לענדער. די איצטיגע עקזעקוטיווע, וועלכע האָט אויפגעוויזען זייער גרויסע ערפאָלגען, מוז בעטראַכטען אַלס איהר גרעסטע אויפגאַבע, אומצוואַנדלען דעם איצטיגען דראַנג פונ'ם יודישען פאָלק אין אַ פּאָליטישע אַרגומענט, הן לגבי דער מאַנדאַטאָר מאַכט און הן לגבי די פעלקער-בונד מלוכות. דאָס איז די דרינגענדסטע פאָדערונג.

אויף מיין פראַגע וועגען די פּעטיציעס צום פעלקער-בונד, זאָגט ד"ר שוואַרצבאַרט, אַז אויב ענגלאַנד און פראַנקרייך וועלען אונטערשטיצען די פּעטיציעס, וועלען זיי האָבען דעם נויטיגען ערפאָלג.

ד. שמיר.

היינט און פאָלגענדע טעג!

גרויסע פּראַכטישע זיטען-דראַמע א. נ.

„גלאַנץ און שאָטענס פון ליבע"

אין די הויפּטראָלען די רייצענדע העלדין פון „גרויסשטעטישע גאַסען" „אַמעריקאַנער טראַגעדיע"

SYLVIA SYDNEY

ווי אויך דער אונפאַרגעסליכער שפּילער פון פילם Dr. Jekyll i Mr. Hyde

FRYDERYK MARCH

פאַרקלענערטע פּרייזען פון די פּלעצער.
הנחה-בילעטען גילטיג אָהן בעגרענצונגען.

צווישען אַנטלאָפענע דייטשע יודען אין שפּאַניע

(פון אַ רייזע איבער שפּאַניען)

פון ה. לאַני.

אין מאַלאַגאַ, אַ האַפען-שטאָט אין שפּאַניען און אין באַלבאַאָ, אַ גרויסע אינדוסטריעלע שטאָט אויך אין דער הויפּט שטאָט אין מאַדריד, האָב איך געהערט, אַז יודישע פאַמיליעס פון דייטשלאַנד פרעגען אָן אויף פאַרשידענע אַדרעסען, צי זיי קענען קומען זיך בעזעצען ערגעץ אויף אַן אָרט אין שפּאַניען. עטליכע בעקאַנטע שפּאַנישע יודען האָבען אויך געקראָגען אַזעלכע אָנפראַגעס. און אָנפראַגעס זענען אויך געקומען צו רעגירונגס ביוראָס. כ'האָב אָנגעפרעגט די מיינונג וועגען דעם דעם סאָציאַליסטישען בילדונגס מיניסטער, פערנאַנדאָ דע-לאָריאָס, און פון גייסטיגע פיהרער פון די יודען אין שפּאַניען, איגנאַציאָ באַואָר, ביידע האָבען אויסגעדריקט דעם זעלבען געדאַנק, וואָס אַנבעטרעפט שפּאַנישער ווירקליכקייט. שפּאַניעס טויערען זענען אָפען, און יודען זענען ווילקאָמען אין שפּאַניען, אָבער אימיגראַציע איז אַנ'עקאָנאָמישע פראַגע, און פאַר אַ יודישער אימיגראַציע איז אויך דאָ אַ „פּסיכאָלאָגישער מאָטיוו". עס הייסט: ערשטענס, מוז מען זיך פרעגען: צו וועלכע געשעפטען. פּרנסות, קענען אימיגראַנטען אין שפּאַניען זיך נעמען? און, צווייטענס, איז נויטיג צו האָבען אין זינען, אַז עס דאַרף געדויערען צייט ביז די שפּאַניש-קאַטוילישע פאָלקס מאַסע וועט זיך „גייסטיג איבערברעכען" וואָס איז שייך צו איהר בעציהונג צו יודען.

אָבער מיינונגען און טעאָריעס און אויסרעכנונגען קענען, אַ פּנים, איצט נישט גילטען פאַר דייטשע יודען, אַ שטורעם איז איבערן קאָפּ, און איך האָב שוין אָנגעטראָפען ערשט-געקומענע יודישע פאַמיליעס פון דייטשלאַנד אין דער טומעלדיגער שטאָט — באַרצעלאָנע.

צוועלף פאַמיליעס, און צוזאַמען מיט איינציגע, זענען פיר-און-פופציג יודישע נפשות אָנגעקומען מיט אַמאָל אין באַרצעלאָנאַ פון דייטשלאַנד. נישט אַלע רעכענען צו פאַרבלייבען אין שפּאַניע. אפשר יאָ, און אפשר נישט. ווער קען בעשטימען? און באַרצעלאָנע איז אַ פּאָרט-שטאָט. האַלט מען די אויגען געווענדעט ווער צו פּאָרטוגאַל, ווער צו מאַראָקאָ, און ווער צו זיד אַמעריקע.

מ'איז געקומען דורך איטאַליען. אין גענואַ האָט מען גענומען אַ שיף קיין באַרצעלאָנע. יודישע גירוש-געשיכטע, די קללה אויף אונזער פאָלק. אונזער ראַנגלעניש מיט דער וועלט. געקומען אויף דיזעלבע וועגען היינט, איבער וועלכע מ'האָט געטריבען נעכטען. מעג דער „נעכטען" האָבען געווען מיט פיר הונדערט יאָהר צוריק. געטריבענע יודען פון שפּאַניע זענען געשטאַנען פאַרצווייפעלטע ביי דיזעלבע ים ברעגעס און האָבען געקוקט צו איטאַליען.

די יודישע פאַמיליעס פון דייטשלאַנד האַלטען זיך צוזאַמען. זיי געהען צוזאַמען איבער באַרצעלאָנער גאַסען כלומרשט ווי טוריסטען, אָבער ביי די פּאָסטערס ברענגען די אויגען: אפשר קען מען זיך דאָ פּאָרט איינשטעלען מיט אַ געשעפט, אָדער אַ וועלכער עס איז פּרנסה?

זיי זענען נישט דערטאָויס אָרימע-לייט; אָבער מען מוז צאָהלען דעם ביסען. מ'ווייסט דאָך נישט, וואָס מאָרגען וועט זיין, וואוינען זיי אין אָרימע הייזער.

ביי איין פאַמיליע איז אין דעם געשפּרעך געברויכט געוואָרען דער אויסדרוק „היימאַט". אויפ'ן בעזיכט פון אַ יונגען זוהן האָט זיך פאַרצויגען אַ בענקשאַפט. דאָס געשפּרעך איז פאָרגעקומען אינ'ם אויפנאַמס צימער פון אַן אַלטער הויז אויף דער ברייטער ראַמבלאַס-גאַס אין באַרצעלאָנאַ, וואו טויזענדער מענשען שפּאַצירען הין און צוריק, און עס קאָכט דאָרטען מיט קאַפעען, און דער פאָטער האָט פאַרגליכען די גאַס צום קור-פירשטענדאַם אין בערלין. נאָך דעם „היימאַטס" האָבען שוין יודען געבענקט? ביי זייער מוטער זענען געווען טרעהרען אין די אויגען. אַ קליין קינד איז אַ טאָג פריהער קראַנק געוואָרען, און די, די מוטער, האָט נישט געקענט זיך צוזאַמענרעדען מיט'ן שפּאַנישען דאָקטאָר, וואָס מען האָט געבראַכט, זי זאָל איהם קענען ערקלערען, וואָס זי ווייס פון דעם קינדס קראַנקהייט — זי איז דאָך די מאַמע!..

די זאַכען, אין וועלכע די יודישע פאַמיליעס פון דייטשלאַנד געהען אָנגעטאָן, דערציילען געשיכטעס. מען האָט געפּאַקט, וואָס נאָר מען האָט געקענט. און מען איז געלאָפען. געהען מענער רעק פון איין קאָליר און הויזען פון אַ צווייטען קאָליר. און אַ וועסט פון אַ דריטען קאָליר. מען וואָלט שוין געקויפט אַביסעל אַנדערע זאַכען; אָבער מ'ווייסט דאָך נישט, צי מען וועט בלייבען אין שפּאַניען.

צו וואָס קענען זיי זיך נעמען די דייטשע יודען, אויב זיי בלייבען אין שפּאַניען?

איינער האָט געהאַט אַ „וואַ[illegible]-געשעפט" אין זיין „אַלטער היים" אַ צווייטער האָט געהאַט אַ געשיר-געשעפט; זיי קוקען שוין אויף דייטשלאַנד, ווי אויף אַנ'„אַלטער היים"; אָבער וואָס קענען זיי טאָן אין באַרצעלאָנאַ, צי אַנדערשוואו אין שפּאַניען?

עס איז זיי אין וועג די שפּראַך. זיי זענען דערמיט אויך פרעמד ביי די באַרצעלאָנער יודען. ניש טאָ קיין געמיינשאַפטליכער לשון צווישען זיי. זיי רעדען דייטש, און די — שפּאַניש. דערווייל איז נאָר דאָ איין זאַך, וואָס איז זיי געמיינשאַפטליך, — די סינאַגאָגע אין באַרצעלאָנע וואָס געפינט זיך הינטער אַ פּאַרקען אויף אַ הויף אין אַן אַלטען הויז, וואָס איז געבויט געוואָרען נישט פאַר אַ שול. ביי דעם איז, אייגענטליך, אויך דאָ אַ פונאַנדערטיילונג. די באַרצעלאָנער סינאַגאָגע איז צעטיילט אויף צוויי זייטען פון איין פיר-הויז. אין איין זייט דאַוונט מען „ספרדיש". צווישען די דריי-פיר הונדערט יודישע פאַמיליעס אין באַרצעלאָנע, די גרויסע מאַיאָריטעט „ספרדישע", האָבען אין די לעצטע פאַר צעהנדליג יאָהר זיך אָנגעקליבען אַ גרופּע פאַמיליעס „אשכנזים". זיי זענען געקומען פון פאַרשידענע לענדער. זיי האָבען אויפגעשטעלט זייער רעכט צו קענען דאַוונען בעזונדער. אַ געוויסע צייט איז געווען נאָר איין ספר תורה, און די ספר תורה האָט געהערט צו די „ספרדים", האָבען די „אשכנזים" יעדען שבת אויף אַ וויילע געליהען די תורה פאַר אַ „קריאה".

אויף 60,000 זלאטעס בעשווינדעלט א טארנאווער יוד לאדזער סוחרים

(א) מיט עטליכע יאהר צוריק האט דער טארנאווער סוחר, איינער חיים־כאסקעל ראפאפארט בשותפות מיט זיין זוהן. משה ראפאפארט, פערפיהרט געשעפטען מיט לאדזער פאבריקאנטען און לאגעריסטען, געעפענט אפילו אנ׳אפטיילונג, פון זיין טארנאווער געשעפט אין לאדז אויף אגראדאווע 3, און דער סוף איז געווען, אז ער האט בעשווינדלענדיג די לאדזער פעקעל־געבער־ס אויף אן ערך 60 טויזענד זלאטעס. — פערלאזט לאדז און טארנאוו, און איבערגייץ ענטלאפען צוזאמען מיט זיין זוהן, מיט משה׳ן.

ווי שטייט עס דארט — משה איז אוועק פון מצרים און איבערגעלאזט מכות...

גארטען־פערווייליגונג לטובת די מעדעם־שולען

די צוגרייטונגען צו דער גארטען־פערווייליגונג פון מעדעם־קוראטאריום פון די שולען און קינדער־היימען, וואס קומט פאר דעם 1 יוני (דעם צווייטען טאג שבועות) זענען אין פולען גאנג. צעהנדליגע פאנטען־זאמלער פיהרען ענערגיש זייער ארבייט. אין משך פון די לעצטע פאר טעג זענען געזאמעלט געווארען עטליכע הונדערט פאנטען.

ס׳ווערען צוגעגרייט א גאנצע רייה נייע אטראקציעס אין גארטען ווערט ארגאניזירט א פריילעכער ווינקעל אלא „לונא־פארק", וואו מ׳וועט פאר גראשענס אין כמעט בחנם קענען פערברענגען און זיך פערווייל׳ען.

דער ארקעסטער פון „קולטור־ליגע" וועט אויספיהרען זיין נייעם רעפערטואר. פאר די קינדער ווערט צוגעגרייט ספעציעלע מתנות, ווי היטעלעך, שערימלעך און פארביגע פעהנדלעך.

דער טאג פון דער גארטען־פערווייליגונג וועט זיין א פרייד פאר דערוואקסענע, און א יום־טוב פאר קינדער.

יודען געדענקט!

היטלער פיהרט אנ׳אויסראטונגס־פאליטיק געגען אייערע ברידער אין דייטשלאנד; ענטפערט איהם:

מיר באיקאטירען סחורות פון דייטשלאנד!

ראדיא־כראניק

סענסאציאנעל פערהיטונגס־מיטעל פאר קאטאסטראפעס אין די קויהלען־גרובען

צו איינער פון די שווערסטע און געפערליכסטע ארבייטען, ביי וועלכע דער מענש איז יעדע מינוט איינגעשטעלט מיט זיין לעבען — איז די ארבייט אין די קויהלען־גרובענס. נישט געקוקט אויף אלע פארזיכטס־מיטלען, קומען דאך פאר עקספלאזיעס פון די גאזען און די ארבייטער, וועלכע געפינען זיך אויפ׳ן ארט פון דער קאטאסטראפע ווערען דערשטיקט אדער צוקוועטשט פון די מאסען אומגעריסענע שטיינער.

צו הילף די קויהלען־גרעבער איז איצט געקומען ראדיא.

נאך די גלענצענדע לייסטונגען פון ראדיא אויפ׳ן ים און יבשה, נאכדעם ווי ראדיא האט אפגעראטעוועט טויזענדער מענשען בעת די שיפס־קאטאסטראפעס אדער בעת גרויסע פערפלייצונגען און ערד־ציטערנישען, איז איצט ראדיא ארא אין די טיפענישען פון דער ערד, כדי אויך דארט צו טראגען הילף פאר די ליידענדע און אומגליקליכע.

דאס ערשטע לאנד, וואס האט אנגעהויבען צו בענוצען זיך מיט ראדיא אין די קויהלען־גרובענס איז ענגלאנד. אין די קויהלען־גרובענס פון יארקשיר איז פערקענט געווארען א פולשטענדיג איינגעריכטעטע ראדיא־סטאציע. אלע קארידארען פון די קויהלען־גרובענס, וואס ציהען זיך קילאמעטער־לאנג אונטער דער ערד, זענען פערזעהן געווארען מיט שטארקע הילכערס, וועלכע מעלדען יעדע פינף מינוט וועגען צושטאנד פון די גאזען אין די שאכטען און ווארנען בעצייטענס די ארבייטער, זיי זאלען תיכף פערלאזען די בעדראהטע ערטער.

קלעפּסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעשיקט איבער שטאט.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער.

היינט און מארגען ווערט נישט געשפילט

לעצטע 3 פארשטעלונגען פון

„גזלן"

פרייטאג, שבת 9 אווענד און שבת 4 נאכמיטאג

פאפולערע פארשטעלונג. • איינהייטס־פרייזען.

טעלעגראמען

דייטשע אמעריקאנער און די יודען־פראגע

נ י ו ־ י א ר ק. (יט״א). די פאליטישע „ארגאניזאציע פון אמעריקאנער פון דייטשער אפשטאמונג" א. ג. „שטויבען־געזעלשאפט", וואס איז געגרינדעט געווארען אין יאהר 1919 האט איצט פערעפענטליכט אנ׳ערקלערונג: וואס זאגט זיך ארויס געגען די דעמאנסטראציעס פון די אמעריקאנער יודען. גלייכצייטיג ווערט אבער געזאגט אז די דאזיגע ארגאניזאציע אנערקענט נישט דעם ראסען־שטאנדפונקט און האט זייט איהר גרינדונג אנגענומען אלס מיטגלידער אמעריקאנער בירגער פון דייטשער אפשטאמונג אהן אונטערשיד דערויף, צי זיי זענען יודען צי קריסטען.

באיקאט פון דייטשע פילמען אין אמעריקא

נ י ו ־ י א ר ק. (יט״א). די אויפרעגונג געגען דעם היטלעריסטישען רעזשים און די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד האבען געבראכט דערצו, אז די דייטשע פילמען ווערען באיקאטירט אין ניו־יארק און גאנץ אמעריקא. די פילם־ביוראס אין ניו־יארק ווילען נישט איינקויפען קיין דייטשע פילמען, ווייל די פרעקווענץ אויף די קינא־פארשטעלונגען פון דייטשע פילמען איז געוואלדיג געפאלען.

א פארשטעהער פון דייטשע פילמען אין אמעריקא האט געמאלדען, דאס עס איז צוועקלאז צו שיקען דייטשע פילמען קיין אמעריקא, ווייל אין בעסטען פאל קען מען פאר זיי בעקומען איין פינפטעל פון פרייז. די יודישע בעפעלקערונג, וועלכע האט ביז איצט שטארק בעזוכט די דייטשע פילמען פיהרט איצט דורך קאנסעקווענט דעם באיקאט.

הילפס־אקציע פאר דייטשע פליטים אין האלאנד

א מ ס ט ע ר ד א ם, (יט״א). אין האלאנד איז דורכגעפיהרט געווארען א זאמלונג לטובת די יודישע פליטים פון דייטשלאנד, די זאמלונג האט געבראכט 25 טויזענד פלארענען.

פאפיער־פאבריקאציע אין א״י

ת ל ־ א ב י ב. (יט״א). א גרופע יודישע אונטערנעהמער אין תל־אביב האט בעשלאסען גריינדען די ערשטע פאפיר־פאבריק אין ארץ־ישראל, דער בויטיגער מאשינען־אינווענטאר איז שוין געבראכט געווארען קיין תל־אביב.

וועלט־קאנגרעס פון יודישע דאקטוירים אין ארץ־ישראל

ת ל ־ א ב י ב, (יט״א), אויף א בעראטונג וואס איז פארגעקומען אין תל־אביב מיט דער בעטייליגונג פון יודישע דאקטוירים אין ארץ־ישראל און פון אנדערע לענדער איז בעשלאסען געווארען אזוי שנעל ווי מעגליך צוזאמענצורופען קיין א״י א וועלט־קאנגרעס פון יודישע דאקטוירים, אויפ׳ן קאנגרעס זאל געגרינדעט ווערען דער וועלט־פערבאנד פון יודישע דאקטוירים, צום פארבערייטונגס־קאמיטעט געהערען פארשטעהער פון פערשידענע לענדער, פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט און פון „הדסה".

פרצוף פון די „נאציאנאל־דייטשע יודען"

ב ע ר ל י ן. (יט״א) נאך א לענגערען אפבררייס איז ערשינען א נייער נומער פון ארגאן פון פערבאנד פון די נאציאנאל־דייטשע יודען. דער פארזיצער פון פערבאנד ד״ר מאקס נוימאן בעהויפטעט אין א לייט־ארטיקעל, דאס בלויז די נאציאנאל־דייטשע יודען זענען רייף פאר׳ן דייטשטום און פרובט צו מאכען מאראליש פעראנטווארטליך די פיהרער פון „צענטראל־פעראיין" דערפאר, וואס עס געשעהט איצט מיט די דייטשע יודען. ער גרייפט אויך אן אין דער שארפסטער פארם די ציוניסטען און מזרח־יודען.

אין אנ׳ארטיקעל „א דייטשע גלויבענס־בעקענטעניש" ווערט געפאדערט צו בעזייטיגען אלע „יודישע גייסטליכע", וועלכע זענען נישט געבוירען און ערצויגען געווארען אין דייטשלאנד, אפצושאפען די ימים־טובים פורים און פסח און איינפיהרען אנ׳איינוואנדערונגס־פערבאט פאר אויסלענדישע יודען, דערונטער אויך פאר עסטרייכישע יודען, אפילו נאך דעם עווענטועלען אנשלוס.

שלאסעריי־ארבייטען,

ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען מעטאל־בעארבייטונגען מאשינען־טיילען

פירט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13.

ציהונג פון דער מלוכה־לאטעריע

ערשטע קלאס — פינפטער טאג

Numery z ✠ „Wygrane p ocieszenia" po zł. 1,000.

100.000 zł. na Nr. 137605.

5,000 zł. na Nr. 89494

Po 2,000 zł. na N-ry 33742 63205 128635 132399.

Po 1,000 zł. na N-ry 39442 43475 56931 123064.

Po 500 zł. na N-ry. 33002 61352 72849 121253

Po 400 zł. na N-ry 5937 23612 62880 68952 79434 83830 90530 192687 130345.

Po 200 zł. na N-ry 6943 23893 24043 26148 41100 46109 48706 61898 116425 124515 134574.

Po 150 zł. na N-ry 8436 13951 15429 16024 17280 14711 27730 39148 29494 35347 36632 43549 43945 44605 61728 72644 73632 77832 91067 95399 115111 120374 121650 124675 125206 126320 127246 127374 148462 152515.

Po 100 zł. na N-ry:

56 157 443 795 865 946 72 1555 648 81 2026 120 301 502 732 38 3297 336 887 960 77 4021 80 150 484 95 770 961 5057 107 20 349 503 80 813 82 960 6119 282 439 62 683 86 7082 271+ 364+ 456 72 88 518 738 68 984 8179 604 17 82 94 884 9073 149 654 994 10487 688 731 11060 136+ 240 421 723 72 841 12044 66 223 87 479 591 654 803 954 13024 63 184 222 49 510 14006 86 136 319 475 580 98 715 15084 575 16196 262 621 86 733 859 920 17054 96 146 285 86 305 52 84 484 623 24 803 18298 365 445+ 590 680 748 919 19071 136 214+ 323 72 500 769+ 826 90 914 64 20130 45 479 523 31 72 630 757 858 63 99 21225 34 77 387 514 28 82 690 781 828 22212 418 823+ 917 27 23013 84 644 763 4037 124 242 59 81 376 415 85 504 55+ 640 59 740 809 25100 28 41 295 437 87 671 97 720 925 26108 246 90 416 18 501 2 750 999 27048 210 348 87 546 668 731 94 28096 111 267 308+ 514 671 29103 39 282 341 416 34 62 591 98 695 872 993 30093 309 402 533 777 825 31106 331 53 450 584 617 35 43 69 714 32016 329 410 85 589 674 83 704 11 22 831 33035 198 365 77 79 81 89 580 723 33 886 952 79 34029 197 322 624 758 35059 199 222 24 28 439 556 646 57 71 753 71 899 968 83 85+ 36033 41 531 634 38 751 898 984 37131 91+ 602 736 74 93 805.

38156 67+ 611 47 761 68 822 47 912 73 97 39 39247 351 668 704+ 80 70704 11 41 88 908 41099 158 460 699 776 42125 49 550 52 848 973 99 43164 255 482 558 76 84 686 792 44153 647 96 821 48 904 45775 103 202 589 718 24 858 929 46132 80+ 206 424 49 507 620 808 47342 847 48001 55 74 165 273 386 408 505 798 824 95 982 49082 83 169 335 53 452 727 50057 71 123 628 744 918 51 52 82 51013 67 144 397 490 954 77 52223 320 408 549 56 681 771 971 53054 350 87 99 469 658 795 883 942 77 54049 338 479 678 750 854 551 11 75 460 775 56176 251 585 717 801 912 57023 183 241 347+ 488 518 59 662 909 58033 289 507 95 854 59113+ 75 331 459 515 649 63 91 711 906 60028 79 154 357 418 523 61 61002+ 14 148 672 718 81 62043 82 158 242 323 433 584 756 835 63011 260 502 689 891 93 256 596 647 749 923 65182 380 455 635 53 772 813 11 66300 502 647 58 722 846 67180 228 354 484 96 508 16 730 867 906 47 91 68112 239 497 506 610 69012 38 68 280 315 22 474 510 608 12 98 747 70134 301 412 51 500 661 76 969 71057 252 72 312 486 560 997 72174 222 81 431 86 728 880 73063 291 425 573 935 69 74 74012 57 62 98 218 41 373 480 513 684 759 75 75035 176 284 358 409 741 865.

76081 89 136 95 254 553 636 83 765+ 77046 80 187 117 477 689 951 78046 174 201 19 331 92 416 59 520 81 659 82 741 835 79165 87 409 43 80075 235 428 46 87 740 76 930 90 81593 717 811 42 51 916 72 82126 214+ 460 91 661 819 83197 246 553 657 789 988 84018 225+ 512 30 85006 11 48 67 713 50 349 808 22 94 86226 308 81 846 907 87084 312 497 904 22 88123 43 274 475 613 749 902 89097 263 70 394 936 90155 74 220 54 332 63 84 496 665 91340+ 84 486 676 976 92003 31 216 396 584 91 649 84 717 93007 162 381 438 540 636 76 840 94080 56 535 69 887 971 95322 37 404 523 53 786 96431 723 47 956 91 97154 262 352 80 496 760 80 84 959 98141 526 737 900 44 99088 300 403 766 846 59 84 987 100094 238 79 439 619 732+ 854 101381 525 48 979 80 102376 514 55 818 36 103051 56+ 213 34 307 64 455 552 64 606 43 725 104049 344 61 586 888 913 105030 44 96 106 11 235 602 707 26 87 106143 44 89 208 466 72 585 640 95 941 95 107673 108384 939 109540 607 65 735 843 929 110274 319 42 483 736 842 921 111244 81 328 596+ 700 18 808 933 112047 81 305 23 92 691 97 842 84 113202 53 548 74 610 706 883 994.

114019 106 69 87 316 468 545 666 115035 108 301 616 801 903 116047 233 91 863 969 117024 282 333 81 520 89 642 738 990 118053 182 259 314 81 433 55 74 542 669 899+ 996 119128 66 309 33 540 69 851 63 120170 98 302 583 655 62 183 121188 237 87 547 708 122381 612 833+ 902 66 123006 141 77 269 561 968+ 124005 103 40 415 72 532 81 672 901 90 125150 86 221 323 716 94 811 74 957 60 126160 556 610 46 56 82 94 724 864 127001 67 124 362 454 580 97 771 903 128038 202 311 437 517 65 91 634 129014 237 300 438 669 875 130194 312 426 51 895 933 131011 94 99 127 247 57 587 794 132171 405 14 67 81 511 17 628 53 736 62 133124+ 465 630 815 960+ 134025 183 206 52+ 343 54 87 98 469 537 749 953 135167 142 206 21 327 657 701 73+ 900+ 136083 315 87 400 82 631 867 937 137046 91 105 50 8 2847 138020 69 107 44 62 305 44 486 641 830 942 139087 131 219 37 310 16 79+ 85 418 960 92 140060 140 89 409 607 763+ 141084 98 245 507 31 663 928 142029 142 400 85 523 93 603 23 787 902 18 143063 279 555 655 816 144055 175 232+ 397 421 97 620 983 145024 69 220 90 392 727 992 99 146142 74 147166 226 640+ 705 7 897 917 32 65 148199 443 571 77 674 149175 203 551 601 16 74 796 849 922 15036+ 86 269 659 99 706 85 884 151009 557 94 626 152004 22 50 93 115 250 361 503 40 649 59 916 81 153091 232 73 350 448 54 596 631 739 61 81 927 154080 226 54 310 682 83.

Numery z plusami oznaczają „wygrane pocieszenia".

מאַקדאָנאַלד—היטלערס שיצער

(ענדע פֿון 3־טע זײַט).

מחייב צו עפּעס: ער האָט קײנמאָל אױף אַ רגע נישט פֿאַרגעסען, אַז אַמאָל, נאָר אַמאָל, איז ער געװען אַ סאָציאַליסט און ער קען זיך הײַנט נישט צעקריגען אינגאַנצען מיט זײַן נעכטן. דער נעכטן און דער הײַנט זענען פֿאַרט צוזאַמענגעפּאַכטעו, מען קען זײ נישט צערײַסען און מען טאָר זײ נישט צורײַסען.

ראַמזײַ מאַקדאָנאַלד פֿאַרנעמט איצט בריאַנס אָרט אין דער װעלט-פּאָליטיק. ער איז געװאָרען דער פּראָפעסיאָנעלער שלום-זוכער פֿאַר אונזער װעלט. ער איז געװאָרען דער פּראָפעסיאָנעלער היטער און בעשירעמער פֿון דעם אומגליקליכען שלום אױף דער װעלט.

און ער איז דער אײנציגער, װאָס דאַרף פֿאַרנעמען בריאַנס אָרט. ער איז דאָך דער אמת'ער יורש פֿון בריאַן, ער האָט אױף זײַן ענגלישען אופֿן דורכגעמאַכט װאָס בריאַן האָט דורכגעמאַכט.

אָבער אַ פּנים, אַז אַלץ אױף דער װעלט קען מען ירש'ענען, מען קען ירש'ענען גרױסע פֿאַרמעגענס, פֿעלדער און װעלדער, אָבער אַ מוח אַ קלוגען, אַ פּאָליטישען טאַקט קען מען אַ פּנים נישט ירש'ענען, דאָס ברענגט דער מענש מיט זיך װען ער קומט אױף דער װעלט און דאָס נעמט ער מיט זיך, װען ער גײט אַװעק פֿון דער װעלט.

און מען קען איבעריגען לשון-הרע נישט רײדען אױף אונזער װעלט. מיט אַלע איהרע פּסלנות'ן פֿאַרמאָגט זי פֿאַר ערגעץ אַ ביסעלע דרך-ארץ, אַביסעלע אכטונג פֿאַר'ן יושר און פֿאַר דעם עהרליכען מענשען.

אַט איז מיט עטליכע יאָהר צוריק געקומען קײן אַמעריקאַ מאַקדאָנאַלד װי אַ פּרעמיער פֿון דער ענגלישער אַרבײטער-פּאַרטײ, האָט איהם די אַמעריקאַנער בורזשואַזיע אױפֿגענומען מיט דער גרעסטער בעגײסטערונג, עפּעס אַ נײַער מיניסטער, עפּעס אַן אַנדערער. נישט װי אַלע מיניסטאָרען, מיט נײַע װעגען אין דער פּאָליטיק. אַ מיניסטער, װאָס אַרבײטער האָבען אַרױסגעשיקט.

עס איז געװען די גרעסטע פּאָליטישע שמחה אין אַמעריקאַ, און ער, מאַקדאָנאַלד, איז געװען

דער סאַמע אָנגעלײגטסטער פּאָליטישער גאַסט.

די װעלט װיל האָבען נײַע פּאָליטיקער, װאָס גײען מיט דער צײַט, פּאָליטיקער פֿון נײַע, אױפֿקומענדיגע קלאַסען, פּאָליטיקער מיט נײַע פֿאָדערונגען און פּאָליטיקער מיט נײַע דרכים אין דער פּאָליטיק.

זי איז אַלט, אַלט געװאָרען די פּאָליטיק, אַלץ אױף די װעלט בײַט זיך — נאָר די פּאָליטיק איז געװאָרען פֿאַרגליװערט.

האָט מען זיך געפֿרײט צו זעהן אַ נײַעם פּאָליטיקער.

בורזשואַזע-מיניסטאָרען זענען פֿאַר קײנעם קײן נײַעס נישט, זײ זענען פֿאַר קײנעם קײן חידוש נישט און זײ זענען שױן קײנעם נישט טשעקאַװע.

קײן פֿונק פֿון ענטוזיאַזם האָט מאַקדאָנאַלד נישט בעגעגענט בײַ זײַן לעצטען אַנקום אין אַמעריקע, קײן בעגײַסטערונג און קײן װאַרימקײט.

ער האָט אַלעמען, אַלעמען עפּעס ענטױשט מיט זײַן איבערלױפֿען, ער טוט און ענטױשט אַלעמען ממש טאָג-טעגליך מיט זײַנע פּרינציפּלאָזע פּאָליטישע בענג און מיט זײַן שמשות בײַ דער װעלט-פּאָליטיק.

אָבער די טריפה-װעלט אונזערע האָט בעסער ליב עהרליכע געגנער אײדער קונקעלמוגקעלדיגע פֿרײַנד.

און די איבערלױפֿער האָבען אַ טבע צו לױפֿען און פֿערלױפֿען ערגיץ אין הרי-חושך.

ער איז געפֿלױגען מיט אַ גרױסער מיסיע צו בעניטאַ מוסאָליני, מיט אַ מיסיע צו אַרײַננעמען דעם בלוטיגען הונט אַדאָלף היטלער אין דער חברה פֿון פֿיר, װאָס דאַרפֿען היטען דעם װעלט-שלום, אַז איהם זאָל קײן בײז נישט געשעהען.

װירקליך אַ טראַגי-קאָמעדיע.

לוסי און מישאַ גערמאַן שפּילן נאָך עטליכע טעג „מאַמע איז שװיגער“ אין סקאַלאַ-טעאַטער

הײַנט מיטװאָך, װערט געשפּילט צום 35-טען מאָל אױפֿ'ן אַלגעמײנעם פֿאַרלאַנג די סענסאַציאָנעלע פּיעסע פֿון קאַלמאַנאָװיטש „מאַמע און שװיגער“ מיט לוסי און מישאַ גערמאַן אין די הױפּט-ראָלען. מאָרגען דאָנערשטאָג 12 פֿאַרמיטאָג, צוליבן „טאָג פֿון דער מאַמע“ װערט געגעבען אַ ספּעציעלע פֿריהמאָרגען-פֿאָרשטעלונג. ס'װערט געגעבען „מאַמע און שװיגער“.

נעכטיגע רינג-קאַמפֿען אין צירק

נעכטען האָבען געקעמפּט פֿאָלגענדע פּאָר: 1) קאַװאַן — ביעלעװיטש, דער קאַמף בלײַבט אונענטשידען. 2) קרױזער — גראַמאָװ קעמפֿען אָהן רעזולטאַט. 3) דער קאַמף בודרוס — שטשעפּאַנסקי, זיגט בודרוס אין דער 16. מינוט. אין דער פֿירטער פּאָר קעמפֿט דער טשעך פּראָהאַסקאַ מיט ביערנאַצקי'ן, דער לעצטער בלײַבט בעזיגט דורך אַ דאָפּעל-נעלסאָן. 5) גראַבאָװסקי בעזיגט אין דער 1. מינוט װיעלאַך'ן.

הײַנט קעמפֿען:

1) װיעלאַך — קראַטאָן, 2) ביעלעװיטש — גראַמאָװ, 3) ביערנאַצקי — קאָװאַריאַני, 4) קרױזער — בודרוס (דעצידירענד.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מיטװאָך, דעם 24 מאַי 1933

11,40 פּרעסע-איבערזיכט. 11,50 קאָמוניקאַט. 11 57 צײַט-סיגנאַל. 12,05 טאָג-פּראָגראַם. 12,10 גראַמאָפֿאָן. 12,35 שול-קאָנצערט. 2,00 טראַנסמיסיע פֿון פּליה-פּלאַץ. 3,10 עקספּאָרט-קאָמוניקאַט. 3,15 פֿערשידענע קאָמוניקאַטען. 3,35 פּראָגראַם פֿאַר קינדער. 4,00 גראַמאָפֿאָן. 4,40 ליטעראַרישע פֿערטעל-שעה. 5,00 פֿאָרלעזונג. 6.00 מוזיק. 7,00 פֿערשידענעס. 7,20 קאָמוניקאַט פֿון דער לאָדזשער רעגדעלס-קאַמער. 7,30 פֿעליעטאָן. 7.45 ראַדיאָ-פּרעסע. 8,00 אױדיציע. 9,00 ספּאָרט. 10,00 אױדיציע. 10,15 טאַנץ-מוזיק. 10.40 פֿאָרלעזונג. 10,55 קאָמוניקאַט. 11,00 טאַנץ-מוזיק.

אױסלאַנד

5,30 מאָסקװאַ — טראַנסמיסיע פֿון גרױסען טעאַטער. 8 00 דאַװענטרי — קאָנצערט. 8,25 לאָנדאָן — אָפּערע „טאָסקאַ“. 8,45 שטראַסבורג — סימפ. קאָנצערט.

פֿון דער לאָדזשער בערזע

באַנק פּאָלסקי —	—	—	—	74.75
3 פּראָצענטיגע	בוראָװלאַנע		—	38.50
4 „	דאָלאַרובקאַ		—	49.75
7 „	סטאַביליזאַציע (אַמ.)			50.38
8 „	װאַרשאַװער	פֿאַנד-בריף		40.38
8 „	לאָדזשער	„	„	36.50
ענגלישע פֿונט	—	—	—	30.30
דאָלאַר — אָפֿיצ. 7.72,	נישט אָפֿיצ. —			7.75
גאָלד-דאָלאַר	—	—	—	9.25
גאָלד-רובל —	—	—	—	4.90
דײַטשער מאַרק	—	—	—	2.05

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט

בראַטעזן, גאָרסעטען, אָר-טאָפּעדישע שוך, לײַכטע אַלומ-פֿוס-אײַנלאַגען בעגען פֿוס-שמערצען אַלס נאָך גיפּס-אָבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פּיעטריקאָװער 119, טעל. 231-81

כירורגישער קאַבינעט

Dr. Szreiber

איז נעוואָרען איבערגעטראָגען אויף

Narutowicza № 9

tel. 122-95.

אָפּעראַציעס, אָפּאָטרוגקעס, המלט ושילשקעס או"ח הײלאַנשטאַלט-פּרײַזען.

לעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אַז קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטען

פֿון 9 פֿריה ביז 7 אַ זײגער אָװנט.

װיזיט 3 זל.

קלײנע אַנאָנסען

1 זלאָטי אַנ'אָנאָנס ביז 15 װערטער 1 זלאָטי

ס'װערט געברױכט אַ קװאַליפֿיצירטע פֿערקױפֿערין אין שיך-געשעפֿט בײַ טשערניעװסקי, װליביאַ 69. 2711

ראַקאַלעז

צו פֿערדינגען 2 שטיבען מיט אַ קיך אין פֿראָנט נאָװאָמיעסקאַ גאַס מיט בעקװעהמליכקײטען. צו ערפֿאַהרען נאָװאָמיעסקאַ 18, בײַ בערקענשטאַט. 2720

אַ בעקװעהם אָרט צו שלאָפֿען פֿאַר 2 יונגעלײַט איז אָפּצוגעבען. פּאָמאָרסקאַ 14 אין אָפֿיצינע, 2. שט., לאַסקי.

אַ שטוב מיט אַ קיך מיט בעקװעהמליכקײטען צו פֿערדינגען פֿון זאָפּאָרט. צו ערפֿאַהרען 28 pułk. strz. kan. № 3 בײַם װירט.

פֿערשידענעס

מײַן שװעסטער, 23 יאָהר אַלט, ערשט געקומען פֿון דײַטשלאַנד, װינשט זיך צו בעקענען מיט אַ יונגערמאַן 30 יאָהר אַלט, װעלכער האָט די מעגליכקײט צו פֿאָהרען. אָרערטען אין אדמ. אונטער „אבריזע“. 2717

קױף און פֿערקױף

אַ שלאָפֿצימער אין גוטען צושטאַנד און אַ קוך-אײַנריכטונג ביליג אָפּצוגעבען. נאָװאָ-זאַרזשעװסקאַ 10, 4-טער שטאָק, פֿראָנט. 2713

פֿרײַע פּאָסטענס

אַכטונג, שטעפּער-געזעלן ס'װערט געברױכט אַ ריכטעװוער פֿון זאָפּאָרט. צו ערפֿאַהרען פּלאַץ רײמאָנטאַ 2, אין שיך-געשעפֿט. 2718

אַרבײטער און אַרבײטערינס צו ספּאָרט-העמדער עקספּאָרט, װערען פֿון זאָפּאָרט געברױכט בײַ לעװין, אַלעקסאַנדריסקאַ 5. 2719

עס װערט געזוכט אַ טיכטיגער פֿריזיער-אַרבײטער אין פֿריזיער געשעפֿט קילינסקיעגאָ 25. 2715

אַ האַנד-נײיהער אָדער האַנד-נײיהערין צו דאַמען - מענטעל געזוכט. גראָסמאַן, פּיעטריקאָװער 145. 2712

ס'װערט געזוכט אַ פֿעהיגער אַגענט צו אַ גאַנגבאַר אַרטיקעל געגען גאַראַנטיע. צו ערפֿאַהרען אין אַדמיניסטר. 2714

שײַטלען

מיט פּאַריזער שרינדעי

װי אױך פֿערטיגע שײַטלען װערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אױסגעאַרבײט

צו ביליגע פּרײַזען

און אָנדולאַציע

בײַ **קערש**, סקװעראַװאַ 15

Dr. med.

HALTRECHT

ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הױט-און געשלעכטס-קראַנקהײטען

פּיעטריקאָװער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פֿון 2—3 און פֿון 6.30 ביז 8 אָװנט. זונטאָג פֿון 10—1 בײַטאָג

עלעקטראָ-אַנאַליזען.

פֿאַר אַרבײַטסלאָזע לעטשניצע-פּרײַזן!

Dr. med.

Berman

צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07.

ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר הױט- און געשלעכטס-קראַנקהײטען, מענער-שװאַכע - בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

נעמט אָן פֿון 8—11 פֿריה און 4—8 אָװענט, זונטאָג פֿון 9—1 בײַטאָג.

פֿאַר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פּרײַזן.

Dr. S. KANTOR

ספּעציאַליסט פֿאַר הױט, װענערישע און געשלעכטס-קראַנקהײטען

װאױנט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעהמט אָן פֿון 8—2 נאָכם. און 4 9 אָװענד זונטאָג און יום-טוב פֿון 8—2 נאָכם.

DR. MED.

M. Glazer

הױט און װענערישע קראַנקהײטען

װאױנט יעצט אױף

ZACHODNIA 64

Telefon 185-49

נעהמט אָן פֿון 12 ביז 2 און פֿון 7 ביז 8.30 אָװענד. זונטאָג און פֿײַערטאָג פֿון 10 ביז 12 מיטאָג 1697

זיכערע הילה און אַ רפֿואה!

אָהן אָפּעראַציע, אָהן בלוט, אָהן אַ מעסער און אָהן בלוט-פֿער-גיפֿטונג פֿאַר קראַנקע אױף ברוכען, פֿאַר מענער, פֿרױען און קינדער, פֿערשידענע קאַליקעס אין נוף, פֿאַר הױקערס און פֿיס.

פֿערלאָזט נישט די קראַנקהײט, װײַל דער װינקעל-ברוך װערט גרױס און אַ מענשען-קאָפּ, און עס פֿאַלט אַרײַן אין דעם פֿיס איז דער קראַנקער אין אַ גרױסער סכנה, דורך פֿערדרײען די קישקעס װערט ער ברענדיג און שטערבליך. ספּעציעלע גומענע הײל-באַנדאַזשען בעזײַטיגען זיכער דעם שװערסטען ברוך, אױך פֿאַר הױקערס, לײַװגענגען ספּעציעלע הײל-גאָרסעטען און אָפּאַראַטען פֿאַר פֿער קרומע פֿיס און פּלאַטפֿיס, װי אױך קינסטליכע גומענע פֿיס.

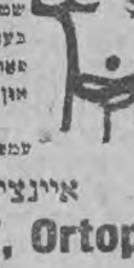

עמפֿאַנגט טעגליך פֿון 9 פֿריה ביז 7 אָװענד.

אײנציגע אָרטאָפּעדישע הײל-אַנשטאַלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פֿון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאָס פֿערזענליכע ערשײַנען פֿון די קראַנקע איז אונבעדינגט נױטיג. דיפּלאָמען האָבען אױסגעשטעלט פֿאָלגענדע אוניװערזיטעטס - פּראָפֿעסאָרען: פּראָפֿ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפֿ. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָפֿ. דר בר. קיעלאַנאָװסקי און אױך אַנדערע.

מיר נעהמען אױף אַז פֿערזיכערטע פֿון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

דעם האַרציגסטען דאַנק דריק איך אױס דעם גרױסען ספּעציאַליסט ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, װאױנהאַפֿט אין לאָדז, װאָלטשאַנסקאַ 10, פֿאַר דער זאָרגפֿעלטיגע אײנהאַלטונג, פֿון מײַן ברוך-קראַנקהײט מיט דעם באַנדאַזש פֿון זײַן סיסטעם.

(—) L. Salomonowicz 29 לאָדז, אַלעקסאַנדריסקאַ

Poradnia

WENEROLOGICZNA

פֿון דאָקטױרים-ספּעציאַליסטען

זאַװאַדזקאַ 1

נאָר פֿאַר װענערישע הױט-קראַנקהײטען, און מענער-שװאַכע אַנאַליזען פֿון בלוט און אױספֿלוס אױף סיפֿיליס און טריפּער.

קװאַרץ - לאַמפּען, עלעקטרישער הײל-קאַבינעט.

טעטיג פֿון 8 פֿריה ביז 9 אָװ. פֿון 11—4 נ"מ נעמט אָן אַ פֿרױ-דאָקטאָר נור קינדער און פֿרױען, זונטאָג פֿון 9 פֿריה ביז 2 נאָכם. בעזונדערע װאַרטע צימער פֿאַר פֿרױען.

װיזיט 3 זל.

לעטשניצע

פֿון דאָקטױרים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט

11 בזשעזשינער 11

טעלעפֿאָן 137-63

עס נעמען אָן דאָקטױרים ספּעציאַליסטען שיפּמאַן, װאָלינסקי, שמיר-געלד, קערשנער, שמעראַװסקי, סלאָבאָדסקי, זאַלצװאַסער, איציקזאָן, קראַסאָװסקי, יאַקובזאָן און דענטיסטין סטאַראָפּאָלסקאַ.

װיזיט 3 זל.

פֿאַר'ן טעקסט—18 גר. פֿרײַטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זײַט שפּאַלטען		
אין טעקסט—40	—68	4 .
זאַכ'ן טעקסט—12	—18	.

אַנאָנסען-פּרײַז פֿאַר אַ מילימעטער-שורה

אױסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טײַערער, אױסלאַנד 100 פּראָצ. טײַערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ װאָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זײַט. שפּאַלטען) קלײנע אַנאָנסען ביז 15 װערטער 1 זל. יעדעס װײַטערדיגע װאָרט — 10 גר.

אַבאָנאַמענטס-פּרײַז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ הײם. אױף דער פּראָװינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אױסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

פֿעהלערן, װעלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פֿון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פֿאַר דעם אַנאָנס

פֿאַר'ן אינהאַלט און טעקסט פֿון די אַנאָנסען איז דער פֿערלאַג נישט פֿעראַנטװאָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפֿען טאָג און פֿרײַטאָג

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rótac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.